



Kotaselän (Oulu, Yli-li) tuulivoimahanke

YVA-ohjelmavaiheen lausunnot ja mielipiteet

Cinia Oy

Cinia Oy:llä ei ole tällä hetkellä radiotaajuuksia käyttäviä tai kaapeleihin perustuvia viesti-verkkoja Oulussa ja Yli-lissä sijaitsevan Kotaselän tuulivoimahankkeen YVA-ohjelman suunnittelualueella.

Toteutuessaan tuulivoimapuistohankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä. Emme ole hanketta vastaan, pyydämme kuitenkin huomioimaan Cinian teleliikenteelle aiheutuvat haitat.

Cinia Oy:llä ei ole muuta lausuttavaa edellä mainittuihin tuulivoimapuistohankkeeseen.

Digita Oy

Digitan antenni-tv vastaanottoneuvonnassa Digita Infossa on ajantasainen ja kattava tieto antenni-tv:n vastaanotto-olosuhteista. Vaikutusalueella ei ole todettu katvealuetta.

Digita toteaa, että tuulipuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni-tv:n vastaanottoon ennen kaikkea radio- ja tv-lähetysasemaan nähden puiston takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa. Vastaanotto-ongelmat voivat syntyä jo yhdenkin tuulivoimalan tapauksessa. Pahimmillaan tuulivoimala voi estää tv-signaalin etenemisen kokonaan.

Antenni-tv lähetyksiä käytetään myös viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana. Tuulivoiman aiheuttaessa häiriön antenni-tv vastaanottoihin vaikuttaa se tällöin myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen. Tämän vuoksi vaikutukset antenni-tv vastaanottoihin tulisi ottaa huomioon myös turvallisuuteen liittyvien vaikutusten arvioinnissa.

Antennitelevisiion vastaanotto-ongelmien syntymisen estämiseksi onkin erittäin tärkeää tutkia suunnitellun tuulivoimalan vaikutus antenni-tv lähetysten näkyvyyteen jo hyvissä ajoin ennen rakennuslupien hakemista ja myöntämistä, ja mieluiten jo ennen tuulivoimalan sijaintipäätösten tekemistä.

Esitämme, että kaavoituksen edetessä, viimeistään rakennuslupien myöntämisvaiheessa:

- hankevastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma tuulivoimalan valtakunnallisen radio- ja tv-verkon lähetyksille aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi, tai mikäli suunnitelman laatiminen hakemusvaiheessa ei ole mahdollista, hankevastaavan tulee sitoutua laatimaan ja toimittamaan konkreettinen suunnitelma häiriöiden poistamiseksi viranomaisen asettamaan määräpäivään mennessä; ja
- tarvittaessa täsmennetään, että tuulivoimahankkeen hankevastaava häiriön aiheuttajana on velvollinen huolehtimaan häiriöiden poistamisesta sekä siitä aiheutuvista kustannuksista.

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on mietinnössään (LiVM 10/2014 vp - HE

28.11.2023

221/2013 vp) todennut, että tuulivoimahäiriössä häiriönaiheuttaja huolehtii tilanteen korjaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä ja myös vastaa kustannuksista. Valiokunta on jo aiemmin katsonut, että tämän kaltaisen aiheuttaja vastaa -periaatteen tulisi olla yleisemminkin taajuuksien häiriöiden yhteydessä noudatettava lähtökohta.

Digita toteaa, että antenni-tv:n verkko-operaattori Digitan velvollisuuksiin ei kuulu tuulivoimaloiden tv-lähetyksille aiheuttamien häiriöiden korjaaminen, vaan vastuu kuuluu häiriöiden aiheuttajalle. Näin ollen tuulivoimahankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma häiriöiden estämiseksi ja poistamiseksi sekä otettava vastuu häiriöiden poistamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista.

Digita toteaa, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla nykyisin ennustaa. Tämän lausunnon kohteena oleva tuulivoimahanke voi muodostaa häiriöitä yhteisvaikutuksena toisien tuulivoimahankkeiden kanssa. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoiman rakentamishankkeet.

Lisäksi Digita toteaa, että tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden hoitamisessa ei valitettavasti ole alalle syntynyt yleisiä käytäntöjä. Tuulivoimaloiden aiheuttamat häiriöt voivat pahimmillaan estää kokonaan antenni-tv signaalin vastaanoton. Erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan tv- ja radiolähetysaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa tv-signaalin eteneminen estyy kokonaan.

Sen vuoksi onkin erityisen tärkeää, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt pyritään välttämään hyvissä ajoin etukäteen jo voimaloiden suunnitteluvaiheessa tuulivoimaloiden ja verkko-operaattoreiden välisellä yhteistyöllä. Ellei näin tehdä, riskinä on, että tuulivoimaloiden roottoreiden kotitalouksien tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt jäävät korjaamatta ja kotitalouksien kärsittäviksi. Tästä on jo olemassa valitettavia esimerkkejä (esim. Pori Peitto). Tuulivoimayhtiöt tulee siten jo kaavoitus- ja rakennuslupavaiheessa velvoittaa huolehtimaan siitä, että tuulivoimalat sijoitetaan alueelle siten, että häiriöitä kotitalouksien antenni-tv:n vastaanotolle ei aiheudu. Viranomaisen tulisi päätöksessään tuoda selvästi esiin myös se, että mikäli huolellisesta ennakkosuunnittelusta huolimatta tuulivoimalat kuitenkin aiheuttavat häiriöitä tv-vastaanotolle, tulee niiden myös huolehtia häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

Digita suhtautuu myönteisesti tuulivoiman käyttöön energianlähteenä. Jo toteutetut tuulivoimalat ovat kuitenkin osoittaneet, että tv-lähetysasemien jälkeen rakennetut tuulivoimapuistot voivat aiheuttaa olennaisia häiriöitä tv-vastaanottoon. Mahdollisten tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden korjaaminen ei kuulu Digitan velvollisuuksiin ja televisiovastaanoton varmistamiseksi alueella on erittäin tärkeätä, että tuulivoimatoimija huolehtii aiheuttamiensa häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

Elisa Oyj

Emme ole hanketta vastaan, pyydämme kuitenkin huomioimaan Elisan teleliikenteelle aiheutuvat haitat.

Tuulivoimaloiden vaikutusalueelle ei jatkossa käytä tai rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Lisätietoja antaa: verkontuki@elisa.fi

Fingrid Oyj

Yleistä

Fingrid Oyj on valtakunnallinen kantaverkkoyhtiö, joka vastaa Suomen sähköjärjestelmän toimivuudesta sähkömarkkinalain perusteella sille myönnetyn sähköverkkoluvan ehtojen mukaisesti. Yhtiön on hoidettava sähkömarkkinalain edellyttämät velvoitteet pitkäjänteisesti siten, että kantaverkko on käyttövarma ja siirtokyvyltään riittävä.

Kantaverkkoyhtiöllä on sähkömarkkinalaissa määritelty verkon kehittämis- ja liittämisvelvollisuus. Verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää verkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkönkäyttöpaikat ja sähköntuotantolaitokset toiminta-alueellaan.

Kantaverkkoliittyntöjen tulee täyttää tekniset vaatimukset, jotka on esitetty Fingridin yleisissä liittymisehdoissa (YLE). Liittymisehtoja noudattamalla varmistetaan järjestelmien tekninen yhteensopivuus. Niissä myös määritellään sopimuspuolten liityntää koskevat oikeudet ja velvollisuudet. Yleisten liittymisehtojen lisäksi voimalaitosten tulee täyttää Fingridin järjestelmätekniset vaatimukset (VJV). Asiakas huolehtii omaan sähköverkkoon suoraan tai välillisesti liittyvien osapuolien kanssa siitä, että myös niiden sähköverkot ja niihin liittyvät laitteistot täyttävät kantaverkkoa koskevat liittymisehdot ja järjestelmätekniset vaatimukset. Kustakin liittynästä sovitaan erillisellä liittymissopimuksella tapauskohtaisesti.

Tuulivoima-alue

Tuulivoima-alueen itäpuolella on Fingridin voimajohtohankkeet:

- Aurora Line-sähkönsiirtoyhteyden osuus 400 + 100 kV voimajohto Viitajärvi-Pyhänselkä ja www.fingrid.fi/kantaverkko/rakentaminen/hankkeet/aurora-line/
- 400 + 100 kV Petäjäskoski-Nuojuankangas
www.fingrid.fi/kantaverkko/rakentaminen/hankkeet/petajaskoski-nuojuankangas/

Voimajohtojen etäisyysvaatimukset tuulivoimaloille on otettava huomioon tuulivoimaloiden suunnittelussa tulevien voimajohtojen osalta. Tuulivoimalat tulee sijoittaa vähintään 1,5 x tuulivoimalan maksimikorkeuden määrittämän etäisyyden päähän johtoalueen ulkoreunasta mitattuna.

Tässä kaava- ja YVA-lausunnossa ei oteta kantaa sähkötekniisiin asioihin, voimajohtojen ja tuulivoiman yhteensovittamisen tarpeisiin, jotka hoidetaan Fingridin ja hankkeesta vastaavan muun yhteistyön kautta.

Fingridillä ei ole muutoin lausuttavaa YVA-ohjelmasta tai osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Lausumme mielellämme jatkossa hankkeen eri vaiheista, tietojen tarkentuessa.

Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta teidän tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajilta.

Voimajohtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto. Pyydämme toimittamaan lausuntopyynnön ensisijaisesti verkkosivun kautta www.fingrid.fi/kantaverkko/maankaytto-ja-ymparisto/luvat-ja-lausunnot tai tarvittaessa sähköpostilla risteamalausunnot@fingrid.fi.

Yleis- ja asemakaavat, joissa on Fingrid Oyj:n voimajohtoja tai muita toimintoja, pyydämme lähettämään lausunnolle mieluiten sähköisenä osoitteeseen kirjaamo@fingrid.fi.

Fintraffic Lennonvarmistus Oy

Fintraffic Lennonvarmistus Oy vastaa Suomen ilmatilan käytön hallinnasta sekä lentoreitti- ja lennonvarmistuspalveluista 22 lentoasemalla Suomessa. Toimintamme lähtökohtana on aina lentoliikenteen turvallisuus, lentojen sujuvuus ja säännöllisyys.

Ilmailulaki määrää lentoesteistä siten, että rakennelma tai laite ei saa häiritä ilmailua palvelevia laitteita tai lentoliikennettä tai aiheuttaa muutoin vaaraa lentoturvallisuudelle. Ilmailulin 1.10.2023 voimaantulon mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto selvittää osana lentoestelupaprosessia lentoesteen vaikutukset lentoliikenteen sujuvuudelle ja lentopaikan pitäjälle.

Ilmatieteen laitos

Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Kotaselän tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmasta, koska alue on yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta.

Kiimingin paliskunta *(karttaliitettä ei esitetä tässä)*

Kotaselän tuulivoimahanke sijoittuu Kiimingin paliskunnan alueelle. Kiimingin paliskunta sijaitsee Oulun kaupungin koillisosassa. Paliskunnan lounaisraja toimii samalla poronhoitoalueen rajana. Poronhoito on elinkeino, joka perustuu poronhoitolailla turvattuun porojen vapaaseen laidunnusoikeuteen (PHL 848/1990, 3§). Tämä poronhoito-oikeus on voimassa maan omistussuhteista riippumatta, poikkeukset siihen on lueteltu poronhoito-laissa. Vapaa laidunoikeus on tarkoitettu pysyväksi oikeudeksi, eikä sitä voi myydä tai vuokrata pois. Kiimingin paliskunta ei hyväksy Kotaselän tuulivoimahanketta, joka jo itsessään on kokoluokaltaan merkittävän suuri ja yhdessä paliskunnassa olevan muun maankäytön ja jo rakennettavien tuulivoimapuistojen kanssa, se tulee entisestään kaventamaan poronhoidon mahdollisuuksia Kiimingin paliskunnassa.

Hankkeen sijainti tulisi olemaan keskeisellä porojen syys- ja talvilaidunalueella sekä katkaisee porojen laidunalueen ja luontaisen elintilan sekä kulkeutumisen syysalueille paliskunnan länsiosiin. Osa porojen kesälaidunalueista sijaitsee myös tuulivoima-alueen välittömässä läheisyydessä. Alueella tapahtuva rakentaminen muokkaa alueen niin, että porojen laiduntaminen kävisi mahdottomaksi, aiheuttaen pysyvää haittaa alueen poronhoitolle. Paliskunta pelkää, että hankkeen myötä porojen luontainen kulku alueella häiriintyy ja aiheuttaa poromiehille kohtuutonta lisätyötä. Myös porojen kulkeutumisen riski poronhoitoalueen ulkopuolelle kasvaa mm. sähkönsiirtolinjojen ja alueelle tulevien muiden tuulivoimahankkeiden vuoksi. Tämä aiheuttaa ongelmia poronhoidolle laidunalueiden menetyksen myötä ja tuo omalta osaltaan lisäkustannuksia paliskunnalle. Hankkeen laajuus herättää myös huolta paliskunnassa, on epävarmaa, miten porot reagoivat näin laajaan ympäristön muutokseen.

Kiimingin paliskunta vaatii, että porotalouteen liittyvät vaikutukset alueella on arvioitava huolellisesti ja kattavasti. YVA-arvioinnissa tulee selvittää poronhoidolle aiheutuvat haitat, myös muun maankäytön ja kyseisen hankkeen yhteisvaikutukset tulisi selvittää. Mahdolliset pysyvät laidunalueiden menetys, sekä muut vahingot ja haitat alueen porotaloudelle on korvattava. On huomiotava myös, että laidunmaiden vähetessä paliskunnassa porojen

28.11.2023

laidunnuskäytössä olevan maa-ala vähenee ja sen käytettävyys heikkenee muun maan käytön tullessa alueelle, minkä seurauksena laitumet kuluvat herkemmin. Tämä johtaa paliskunnan teurastuoton ja kannattavuuden heikkenemiseen sekä voi vaikuttaa paliskunnan suurimpaan sallittuun poromäärään negatiivisesti.

Kiimingin paliskunta ihmettelee näin pienelle alueelle suunniteltua kokonaisuutta (jo hankkeessa olevat tuulivoima alueet). Mihin porot väistävät alueita? Mistä saadaan korvaavat maa-alueet? Voiko paliskunta alkaa myös hanke mielessä laajentaa aluettaan etelämmäs tai valtaako se muita paliskuntia tilansa ylläpitämiseksi? Viranomaisella tulisi ymmärtää näille pienille alueille tulevien hankkeiden kokonaiskuva ja arvioida niiden kokonaisvaikutuksia alueen porohoidolla ja muille eläimille. Tämä ko. hanke laittaa paliskunnan ahtaalle ja ei ole vaihtoehtomallissa VE1 ja VE2 Kiimingin paliskunnan hyväksyttävissä.

Kiimingin paliskunta on vaihtoehto VE0 kannalla.

Paliskunta vaatii, että hankkeessa tapahtuvista muutoksista on tiedotettava paliskuntaa viipymättä. Paliskunta esittää myös, että YVA-arviointia varten perustettavaan seurantarhyhmään pyydetäisiin paliskunnan lisäksi mukaan edustaja Paliskuntain yhdistyksestä.

Liitteenä karttaliite porojen laidunkierto- ja laidunalueesta.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

Tuulivoimalat muodostavat korkeina rakenteina lentoesteitä. Lentoeste voi olla mikä tahansa maasta kohoava kohde, joka saattaa häiritä lentoliikennettä tai ilmailua palvelevia laitteita. Siitä, missä tapauksissa esteelle tulee hakea lentoestelupaa, on säädetty ilmailulain 158 §:ssä.

Ilmailulaki on muuttunut 1.10.2023 lentoesteiden osalta. Aiemmin lentoestelupaa varten hakijan tuli pyytää ensin ilmaliikennepalvelujen tarjoajan (Fintraffic Lennonvarmistus Oy:n) lentoestelausunto. Jatkossa lentoestelupahakemukseen ei tarvitse enää liittää ilmaliikennepalvelujen tarjoajan lausuntoa aiotusta lentoesteestä. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom pyytää lausunnot lupahakemuksen saatuaan.

Luonnonvarakeskus Luke

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin ja poronhoitoon.

Hankealueelle on suunniteltu tehtäväksi pesimälinnustoselvitys, kanalintujen soidinpaikkaselvitys karttatarkastelun perusteella, lintujen muuttoselvitykset ja lumijälkilaskenta maastokaudella 2023. Porojen osalta tullaan selostuksessa arvioimaan vaikutuksia porojen laidunnukseen ja poronhoitoon niin hankealueella kuin koko Kiimingin paliskunnassa.

Poronhoidon osalta Luke huomauttaa, että Kotaselän tuulivoimahanke lähes katkaisee Kiimingin pienen ja pitkänomaisen paliskunnan ja siten myös sen porojen kevät ja syyskierron kesä- ja talvilaidunten välillä. Paliskunnan keskiosaan, lähelle Kotaselän tuulivoima-alueita sijoittuvat Iso Pihlajasuon ja Pahkakosken tuulivoimakaava-alueet, joiden rakentaminen veisi huomattavan alueen paliskunnasta ja käytännössä katkaisi sen kokonaan. Lisäksi alueella on metsästyksessä aiheutuvaa häiriötä.

28.11.2023

Kotaselän tuulivoimalan vaikutukset Kiimingin paliskunnan poronhoitoon tulee arvioida monipuolisesti, kattavasti ja huolellisesti edellä mainituista syistä. Lisäksi Kotaselän tuulivoimahankkeen ja muiden alueelle mahdollisesti suunniteltujen tai olemassa olevien hankkeiden ja häiriötekijöiden yhteisvaikutuksia poronhoitoon tulee arvioida laajasti ja kattavasti.

Linnuston osalta Luke huomauttaa, että soidinselvitysten tulokset ovat tärkeitä ja ne tulee ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa. Kanalintujen esiintymisen selvittämiseksi suunnittelualueella olisi hyvä tehdä soidinpaikkaselvitykset useampana peräkkäisenä vuotena. Tällöin soidinpaikkaselvitys antaisi paremman kuvan alueen merkityksestä kanalinnuille, kuin yksittäisenä keväänä tehty selvitys, sillä soidinten esiintyminen riippuu mm. alueen sen hetkisistä kanalintukannoista. Myös soidinten havaittavuus vaihtelee vuodesta toiseen esimerkiksi kevään edistymisestä ja sääoloista riippuen.

Kanalintujen osalta on hyvä huomioida, että pienetkin soitimet voivat olla merkittäviä paikalliselle poikastuotannolle lisäksi koppeloiden pesimädispersaali soidinten ympärillä määrittää paikallisesti alueen metsokannan, ei pelkästään soivien koiraiden määrä yhdellä soidinalueella. Tuulivoimaloiden on osoitettu vaikuttavan kanalintujen habitaatin valintaan, äänen käyttöön soidessa ja suoraan kuolleisuuteen torniin törmäyksillä. Tuulivoimalaa ympäröivää aluetta saatetaan välttää tai käyttää vähemmän lisääntymisaikana (soidinajan lisäksi myös poikasten kasvatukseen liittyvä habitaatinvalinta) lajista riippuen n. 500– 600 m säteellä ja metson tapauksessa jopa yli 1000 m säteellä. Täten tuulivoimaloiden vaikutus metsäkanalintuihin ei välttämättä ulotu vain rakentamisen ajalle ja alueelle.

Suurpetojen osalta Luke tuo esille, että tehdyt ja suunnitellut selvitykset mahdollistavat vain karkean arvion ko. lajien esiintymisestä alueella. Alueen merkitystä näiden lajien lisääntymis- ja levähdysalueina, ei voida näiden selvitysten avulla määrittää.

Hankkeen YVA-selostuksessa tulee osoittaa erityistä painoarvoa ympärillä sijaitsevien tuulivoimahankkeiden ja tulevien tuulivoimasuunnitelmien yhteisvaikutuksiin laajemmassa mittakaavassa. Direktiivilajien asuttamilla alueilla on otettava huomioon muun tuulivoimarakentamisen ja maankäytön yhteisvaikutus paikallis- tai osapopulaatiotasolla kaikkien kyseisten lajien elinmahdollisuuksien muutoksiin.

Luke huomauttaa myös, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviireille (tässä tapauksessa Pulkkilan reviirille) ja lajin esiintymisalueille (esim. susi, karhu ja metsäpeura) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita.

Tuulivoiman vaikutuksia metsästykseseen on syytä myös arvioida huolellisesti. Metsästystä tuulivoima-alueilla saattaa rajoittaa mm. riski vahingoittaa toisen omaisuutta (tuulivoimaloiden lavat) ja siihen liittyvät korvausvelvollisuudet. Ruotsissa ja Norjassa tehtyjen alustavien kyselytutkimusten ja saalistilastojen perusteella tuulivoimalla saattaa olla negatiivisia vaikutuksia metsästykseseen ja ammuttujen hirvien määrään tuulivoima-alueilla (Zimmermann ym. 2023).

Lausunnon tiivistelmä

Luke huomauttaa, että kanalintujen esiintymisen selvittämiseksi suunnittelualueella olisi hyvä tehdä soidinpaikkaselvitykset useampana peräkkäisenä vuotena. Tällöin soidinpaikkaselvitys antaisi paremman kuvan alueen merkityksestä kanalinnuille, kuin yksittäisenä

keväänä tehty selvitys. Kotaselän tuulivoimahanke lähes katkaisee Kiimingin pienen ja pitkänomaisen paliskunnan ja siten myös sen porojen kevät ja syyskierron kesä- ja talvilaidunten välillä. Hankkeen ympäristöön on suunnitteilla muitakin tuulivoimahankkeita. Selostusvaiheessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti ympärillä sijaitsevien tuulivoimahankkeiden ja tulevien tuulivoimasuunnitelmien yhteisvaikutuksiin laajemmassa mittakaavassa. Lisäksi on tärkeää keskittyä ekologisten yhteyksien säilyttämiseen. Luke huomauttaa myös, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviireille ja lajin esiintymisalueille (esim. poro, susi, karhu) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita.

Metsähallitus

Luonnonsuojelualueet ja luonnonsuojeluun varatut alueet

YVA-ohjelmassa on listattu hankealueella ja sen läheisyydessä sijaitsevia suojelualueita ja muita luontoarvoltaan merkittäviä kohteita. Lisäksi YVA-ohjelmassa olevassa kuvassa 12-2 on kuvattu hankealueen sijaintia suhteessa erilaisiin suojelualueisiin, Natura 2000-alueisiin ja luonnonsuojeluohjelmien kohteisiin. Sekä YVA-ohjelmassa esitetystä listauksesta että kartasta oli jätetty pois Metsähallituksen Luontopalveluiden hallinnoimat suojeluun varatut alueet Isosuo säädösvalmistelukohde sekä hankealueen eteläosassa sijaitseva Kotilansuo 2- kiinteistö, jotka sijoittuvat osittain hankealueelle. Voimassa olevassa maakuntakaavassa myös nämä alueet ovat osoitettu SL ja SL-1 merkinnällä, joilla osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltaviksi tarkoitettuja alueita. Metsähallitus huomauttaa, että myös suojeluun varattuja alueita tulisi käsitellä YVA-ohjelmassa ja niille tulisi laatia samantaiset selvitykset kuin lakisääteisille luonnonsuojelualueillekin. Metsähallitus kehottaa hanketoimijaa tarkastamaan hankealueelta ja sen läheisyydestä kaikki Metsähallituksen hallinnoimat suojeluun varatut alueet ja lisäämään ne karttoihin sekä otamaan huomioon YVA-menettelyn yhteydessä tehtävissä selvityksissä.

Kaavoitus

Metsähallitus huomauttaa, että Pohjois-Pohjanmaan energia ja ilmasto - vaihemaakuntakaavoituksen taustaselvityksissä on määritelty periaatteet tuulivoiman poisrajaamiselle erilaisten luonnonsuojelualueiden läheisyydestä. Nyt esitetyllä Kotaselän hankkeen kaavarajauksella tuulivoimaloiden ja Isosuo säädösvalmistelukohteen välille, joka kuuluu myös kansalliseen FINIBA-alueeseen Panumajärven ympäristön suot, suojeluarvojen turvaamisen vuoksi määriteltyt suojaetäisyydet eivät täyty. Luontopalveluiden näkemyksen mukaan luonnonsuojeluun varattujen alueiden sisällyttäminen kaava-alueeseen ja näin merkittävä poikkeaminen määritetyistä suojaetäisyyksistä, kuin Kotaselän hankkeen kohdalla on tehty voi vaarantaa alueiden suojeluarvot. Metsähallituksen Luontopalveluiden näkemyksen mukaan tuulivoimaloiden sijoittaminen määritettyjä suojaetäisyyksiä lähemmäksi suojeluun varattuja alueita vaatii erittäin huolelliset luonto- ja linnustoselvitykset. On myös tärkeää, että yhteisvaikutukset lähiseudun muiden hankkeiden kanssa arvioidaan ja huomioidaan suunnittelussa huolellisesti.

Natura-arvioinnit

Metsähallituksen näkemyksen mukaan YVA-ohjelmassa on tunnistettu oikein Natura-arvioinnin tarve Poikainlammit-Karhusuo (FI1100400 SAC/SPA) Natura 2000 -alueelle sekä Natura-arvioinnin tarveharkinta etäämmällä sijaitsevalle Hirvisuo (FI1103830 SAC/SPA) Natura 2000 -alueelle. Metsähallitus haluaa muistuttaa, että Natura-arvioinneissa ja

Natura-arvioinnin tarpeen selvityksissä on käytettävä Natura-tietolomakkeen lisäksi uusia tietoa suojeluperustelajeista sekä muusta tärkeästä lajistosta ja luontotyypeistä. Natura-tietolomakkeen tiedot ovat usein vanhentuneita. Lisäksi Metsähallitus muistuttaa, että tehdystä Natura-arvioinnista tulee pyytää alueen haltijan eli tässä tapauksessa Metsähallituksen Luontopalveluiden lausunto.

Tehtävät selvitykset

Linnusto

Metsähallituksen mukaan, koska Isosuon säädösvalmistelukohdetta ei ole huomioitu YVA-ohjelmaa ja sen selvityksiä laatiessa, ovat tämän seurauksena suunnitellut linnustoselvitykset luultavasti puutteellisia. Vain Isosuon pohjoispää on todettu arviointiselostuksessa mahdolliseksi linnuston kannalta tärkeäksi alueeksi. Koska kyse on suojeluun varatusta alueesta, tulisi linnustoselvitykset tehdä perusteellisemmin ja linnustovaikutukset arvioida kuten lakisääteisten suojelualueiden tapauksessa. Metsähallitus haluaa tuoda esiin, että Isosuon alueelta on olemassa maalinnuston linjalaskenta-aineistoa vuodelta 2022 sekä 1990-luvun lopusta kahdelta eri vuodelta. Lisäksi Pikku Orastinjärven metsästä (Metsähallitus Metsätalous Oy: n alue-ekologinen kohde) on linjalaskenta-aineistoa vuodelta 2022. Aineistossa on vuodelta 2022 saatavissa alkuperäinen linjan kulku sekä linjan kaikki havainnot. Tuulivoimalle mahdollisesti herkimmästä lajistosta on alueelta havaintoja esimerkiksi kahlaajista ja metsähanhesta, vaikka metsähanhi ei olekaan linjalaskennan pääasiallisia kohdelajeja. Metsähallituksella on myös Poikainlammit-Karhusuon sekä Hirvisuon alueilta on maalinnuston linjalaskenta-aineistoa. Edellä mainitut aineistot eivät ole saatavissa Lajitietokeskuksesta, vaan niitä tulee tiedustella Metsähallitukselta Ari Rajasarkältä (ari.rajasarkka@metso.fi). Metsähallituksen näkemyksen mukaan tuulivoimaloiden paikat sijaitsevat niin lähellä Isosuota, että häiriövaikutukset ovat mahdollisia. Koska Isosuon alue kuuluu myös kansallisesti arvokkaisiin FINIBA-alueisiin Panumajärven ympäristön suot, kertoo myös se alueen linnustoarvoista, joiden vuoksi selvitysten on oltava riittäviä. Metsähallituksen näkemyksen mukaan linnustoselvityksiin käytettävä aika tulisi ilmoittaa mieluummin tunteina kuin päivinä, joiden pituutta ei ole määritetty, jotta tehtävien selvitysten riittävyyttä olisi helpompi arvioida. Kuitenkin päivinä ilmoitettu työmäärä kanalintuselvityksiin, pesimälinnuston kartoituslaskentoihin, pöllöselvityksiin sekä muutonseurantaan vaikuttavat riittävältä hankealueen osalta, kun muuttolinnuston osalta huomioidaan myös viereisten hankkeiden selvitykset. Pesimälinnuston kartoituslaskennat on suunniteltu tehtäväksi kahdella käyntikerralla, mutta linnustollisesti arvokkaimpien kohteiden osalta

Metsähallituksen näkemyksen mukaan voisi harkita kolmattakin käyntikertaa. Suunnitellut selvitykset Isosuon osalta jäävät luultavasti puutteellisiksi, kuten edellä on mainittu. Tehty selvitykset on raportoitava niin, että havaintojen lisäksi selviää, mikä alue on kartoitettu. Mahdollisuuksien mukaan havainnot on vietävä Lajitietokeskukseen.

Metsähallitus huomauttaa, että pesimälinnuston kartoituslaskennan lisäksi arviointiselostuksessa ei ole mainittu, että aiottaisiin tehdä pistelaskentaa. Kartoituslaskenta ja linnuille tärkeiden elinympäristöjen paikantaminen on pesimälinnustoselvityksessä tärkeintä, mutta vaikutusten seurannan ja yleiskuvan saamisen kannalta tulisi harkita myös pistelaskentaa. Luomuksen ohjeiden mukaan toteutettu pistelaskenta on toistettavissa myöhemmin, kun laskennan toteutus ja havainnot on kirjattu tarkasti tietojärjestelmiin. Siksi Metsähallituksen näkemyksen mukaan laskentapistet tarkkoine paikkatietoineen ja etäisyyden mukaan luokiteltuine havaintoineen tulisi viedä Lajitietokeskukseen.

Linnustovaikutusten seurantaohjelma aiotaan esittää arviointiselostuksessa. Metsähallitus suosittelee, että seurannan pohjaksi kannattaa Isosuon osalta harkita Metsähallituksen linjalaskenta-aineistoa, koska vuoden 2022 laskentalinjat on helppoa toistaa myöhemmin. Linjalaskenta ei kuitenkaan sovellu vesi- ja loppilinnuille, vaikka niistäkin havainnot on tallennettu. Metsähallitus toivoo, että sen hallinnoimilta mailta selvityksissä ja seurannoissa tuotettavat laskentatiedot toimitetaan myös Metsähallituksen käyttöön.

Petolintuselvitys

Metsähallitus huomauttaa, että petolintuselvityksen tarkkailutunnit tulisi ilmoittaa arviointiselostuksessa. Tarkkailu tulee toteuttaa Metsähallituksen maakotkahojeistuksen mukaisesti, sillä osa hankealueesta soveltuu maakotkan elinympäristöksi, joten tuntemattomien reviirien mahdollisuus tulee huomioida selvityksissä. Jos hankkeen vaikutusalueelta löytyy uusi maakotkareviiri, tulee vaikutukset sekä yhteisvaikutukset muiden maankäytön hankkeiden kanssa arvioida Metsähallituksen ohjeistuksen ”Hyvät käytännöt maakotkalle aiheutuvien vaikutusten arviointiin” mukaisesti (<https://julkaisut.metsa.fi/as-sets/pdf/lp/Asarja/a241.pdf>). Metsähallitukselta (heli.suurkuukka@metsa.fi) voi myös tiedustella maakotkareviirin maisemaekologista mallia potentiaalisten maakotka-alueiden tunnistamiseksi.

Kasvillisuus ja luontotyypit

Metsähallituksen näkemyksen mukaan kasvillisuuteen ja luontotyypeihin ei todennäköisesti kohdistu haitallisia vaikutuksia Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnoimilla alueilla. Kuitenkin Isosuota lähimpien voimaloiden sekä niitä varten rakennettavan tai parannettavan tiestön aiheuttamia mahdollisia hydrologisia vaikutuksia on tarkasteltava arviointiselostuksessa. Lisäksi Metsähallitus haluaa huomauttaa, että arviointiselostuksessa kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitysten kuvauksiin liittyy joitain epätasällisyyksiä, kuten luontodirektiivin liitteiden II ja IV (b) kasvilajien mainitsematta jättäminen.

Alueen metsästysjärjestelyt

Metsähallitus lisää, että hanketoimijan kartoitettaessa alueen metsästysasioita tulisi YVA-ohjelmassa lueteltujen tahojen lisäksi myös Poliisien Eräseura ry osallistaa hankkeeseen.

Oulun seudun ympäristötoimi

Ympäristötoimen mielestä ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa tulisi huomioida ylijäämämaiden ja erityisesti sulfaattimaiden läjitystarve. Suositeltavaa on hyödyntää ylijäämämaat rakennusluvan mukaisesti kunkin tuulivoimalan lähiympäristössä. Ympäristötoimi on edellyttänyt ympäristöministeriön Happamien sulfaattimaiden kansallinen opas rakennushankkeisiin- oppaan mukaisesti ympäristölupaa sulfaattimaiden läjittämisalueilta. Ympäristölupa voidaan tarvita myös, mikäli maa-aineksa syntyy niin paljon, että niitä ei voida hyödyntää voimalan yhteydessä ja tarvitaan läjitysalueita muualta. Läjitysalueiden tarvetta, sijoituspaikkavaihtoehtoja ja niiden ympäristövaikutuksia on syytä tarkastella hankkeessa. Mahdollinen ympäristöluvan tarve maa-ainesten läjitykseen tulee huomioida arviointiohjelman kohdassa 4, Hankkeen edellyttämät luvat, suunnitelmat ja päätökset.

Oulun pohjois- ja koillispuolella lin ja Yli-lin alueella on useita eri vaiheessa olevia tuulivoimahankkeita erämaisilla alueilla. Yksittäisten hankkeiden osalta yleensä todetaan, että hankealueella tai sen ympäristössä voi esiintyä kaikkia neljää Suomen suurpetolajia.

Arviointiohjelmassa todetaan, että suurpedot tyypillisesti liikkuvat laajoilla alueilla ja lajien ekologian kannalta tärkeää olisikin pystyä tunnistamaan varsinaiset ydinreviirit, joilla lisääntymisaluet sijaitsevat. Ympäristötoimi pitää tärkeänä näiden lisääntymisaluiden tunnistamista ja eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten selvittämistä suurpetojen ja lintujen elinmahdollisuuksiin erämaisten alueiden vähentyessä ja lintujen muuttoreittien muuttuessa.

Paliskuntain yhdistys

Kotaselän hanke sijoittuu Kiimingin paliskuntaan. Kiimingin paliskunnan suurin sallittu eloporomäärä on 800 ja poronomistajia on 30. Hankealueella voi laiduntaa myös Kollajan paliskunnan poroja. Kollajan suurin sallittu eloporomäärä on 1100 ja osakkaita on noin 70. Paliskuntien poronhoito perustuu luonnonlaitumiin ja porojen vapaaseen laiduntamiseen. Paliskuntien rajoilla ei ole esteitä. Paliskuntien poronhoito perustuu luonnonlaitumiin ja porojen vapaaseen laiduntamiseen laidunkiertonsa mukaisesti.

Kiimingin paliskunnassa on jo tuulivoimatuotantoa rakenteilla ja sen alueelle ja siihen rajautuen on parhaillaan lukusia laajoja tuulivoimahankkeita selvittävänä. Paliskuntaan sijoittuu ennestään rakennusvaiheessa oleva Pahkakosken (30 voimalaa) ja kaavaehdotusvaiheessa oleva Iso-Pihlajasuon (9 voimalaa) hankealueet. Paliskunnan rajalle on myös suunnitteilla Kovasinkankaan tuulivoimahanke, jonka voimaloista 2 on Kiimingin paliskunnan puolella. Lisäksi sen alueelle suunnitellaan Mustasuo-Tynnyrikorven tuuli- ja aurinkovoimapuistoa. Pienen paliskunnan alueelle suunniteltujen tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden yhteisvaikutus paliskunnan poronhoidolle nousee keskeiseksi hankkeiden vaikutusten arvioinnissa. Lisäksi paliskunnan alueella on laajasti viljelyksiä, asutusta, vilkasliikenteinen Kuusamontie ja muuta maankäyttöä. Kiimingin paliskunnalla on erittäin suuri huoli elinkeinonsa alueiden riittävydestä ja sen jatkuvuudesta. Myös Kollajan paliskunnan alueelle on suunnitteilla tuulivoimahankkeita.

Poronhoitolaki ja maakuntakaavat

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto koko poronhoitoalueella. Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikiaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan lailla turvattu erityinen oikeus (PHL 848/1990): "Poronhoitoa saadaan tässä laissa säädetyin rajoituksin harjoittaa poronhoitoalueella maanomistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta" (PHL 3§). Poronhoitolain 53 §:n mukaan: "suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa." Hankealueella on Metsähallituksen hallinnoimia valtion maita. PHL 53 §:n mukaiset neuvottelut on järjestetty YVA-ohjelmavaiheessa ja aiottu järjestää YVA-selostusvaiheessa.

Voimassa olevan Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan poronhoitoalueen rajaa koskevan merkinnän määräys kuuluu: *Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet, kuten erotus- ja ruokintapaikat sekä pyyntiaidat. Valtion maiden käytön osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa.* Kaavan suunnittelualue sijoittuu osittain valtion maille, joten siitä tulee neuvotella PHL ja maakuntakaavan mukaisesti. Maakuntakaavassa on myös osoitettu poronhoidon kannalta erityisen tärkeitä kohteita, mutta niitä ei sijoitu kaavan suunnittelualueelle. Pohjois-Pohjanmaan 1. ja 3.

vaihemaakuntakaavan tuulivoimatuotannon suunnittelun yleisiin suunnittelumääräyksiin on kirjattu, että poronhoitoalueella tulee turvata poronhoidon edellytykset. Aluetta ei ole osoitettu voimassa olevassa maakuntakaavassa tuulivoimaloiden rakentamiselle soveltuvaksi alueeksi. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan kaavaluonnoksessa Kotaselän suunnittelualuealue on osittain merkitty potentiaalisesti tuulivoimaloiden alueeksi (tv-3), joka tietyin reunaehdoin voi soveltua merkitykseltään seudullisten tuulivoimala-alueiden rakentamiseen. Myös alueella voimassa olevassa Uuden Oulun yleiskaavassa edellytetään, että poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytykset turvataan suunnittelussa.

Laki ympäristövaikutusten arvioinnista (YVAL 252/2017) velvoittaa alueella toimivaan elinkeinon kohdistuvien vaikutusten selvittämiseen. Paliskuntain yhdistys katsoo, että poronhoitoon kohdistuu vaikutuksia, jotka voivat olla merkittäviä ja näin ollen ne on selvitettävä YVA-menettelyssä. Tämä on tunnistettu YVA-ohjelmassa.

Vaikutukset poronhoidolle

Poronhoito on ekstensiivinen maankäyttömuoto, jonka kannattavuus perustuu laajoihin laidunalueisiin ja porojen luontaisen laidunkierroon mukaiseen vapaaseen laiduntamiseen. Paliskunnan toiminnalliseen ympäristöön kuuluvat erilaiset laidunalueet (mm. kesä, talvi, rykimä, vasoma), ja niille siirtymiseen käytettävät alueet, sekä paliskunnan poronhoidon toiminta-alueet ja infrastruktuuri (mm. kuljetusreitit, erotusaidat, kämpät, laidunkiertaidat ym.). Paliskunnan toiminta on suunnitelmallista elinkeinon harjoittamista. Kaikki paliskunnan alueelle tuleva uusi toiminta vaikuttaa poronhoitoon, sillä paliskunta eri osineen on yhtenäinen toimintaympäristö. Eri alueiden merkityksen suuruus vaihtelee paliskunnan sisällä.

Tuulivoimahanke aiheuttaa suoria ja epäsuoria laidunmenetyksiä Kiimingin paliskunnalle. Hanke sijoittuu paliskunnan tärkeille talvi- ja syyslaidunalueille sekä osittain tärkeälle kevä- ja kesälaidunalueelle. Poroja myös vasoo hankealueella ja porojen kevä- ja syyslaidunkierro kulkee alueen kautta. Alueen porot käsitellään hankealueelta luoteeseen sijoituvassa Hökän erotusaidassa, Isokankaan tai Sompakankaan erotusaidassa. Aidoissa erotellaan merkittävä osa Kiimingin paliskunnan poroista syksyisin. Vasojen kesämerkintä tapahtuu Pihlajasuon ja Pyöriäsuon aitapaikoilla. Lisäksi käytetään alueelle tarpeen mukaan pystytettäviä siirtoaitoja. Hankealueelta ja sen läheisyydestä kerätään poroja syksyisin erotukseen syyslaidunalueilta. Hankealueella sijaitsee myös talvilaidunluetta, johon porot siirtyvät erotusten jälkeen ennen porojen keräämistä kotitarhoille talvista lisäruokintaa varten. Alueen viereen sijoittuu kaksi muuta hanketta ja paliskunnalla on suuri huoli porojen laidunmaiden riittävyydestä ja porojen siirtymisestä poronhoitoalueen ulkopuolelle.

Useiden pohjoismaisten tutkimusten mukaan porot välttävät ihmistoiminnan aiheuttamaa häiriötä, ja ovat sille herkkiä etenkin kevättalvella, vasoma-aikana ja sen jälkeen pienten vasojen kanssa (Skarin & Åhman 2014, Skarin ym. 2015, Skarin ym. 2018, Skarin ym. 2021). Etenkin Ruotsissa on tutkittu poronhoidolle aiheutuvia vaikutuksia tuulivoiman osalta. Skarinin ym. (2015) mukaan vasomisaikana porovaatimet välttivät tuulipuistoja niiden rakentamisaikana jopa 3,5 km päähän alueesta. Porojen laidunalueen välttämistä ilmeni sekä elinpiirin valinnan tasolla, että elinpiirin sisällä tapahtuvalla laitumen valinnan tasolla. Porot myös lakkasivat käyttämästä tai käyttivät vähemmän tuulipuistojen läheisistä vakiintuneista kulkureiteistään ja liikkuivat nopeammin alueen poikki, mikä kielii stressistä (Skarin ym. 2015). Tuulivoiman aiheuttama häiriö (melu ja liike) porojen laiduntamiselle

vasoma-aikana on todettu myös pysyvän hankkeiden toiminnan aikaisena (Skarin ym. 2018). Tällöin aiheutuu välillisiä laidunmenetyksiä laajemmalla alueella kuin itse hanke-alue. Mikäli laidunresurssi esimerkiksi kulumisen vuoksi vähenee alueelta ja alue muuttuu rauhattomaksi, on mahdollista, että porot eivät pysy alueella myöskään syksyllä ja syystalvella. Tämä johtaa siihen, että poronhoito tulee järjestää alueella uudelleen, mikä vaatii työtä ja mahdollisesti uusia poronhoidon rakenteita. Tutkimuksen mukaan tuulivoimatuotanto yhdessä muun maankäytön kanssa vaikutti negatiivisesti porojen ja poronhoidon optimaaliseen laidunten käyttöön talvella ja muun muassa porokolarit ja petovahingot lisääntyivät (Skarin ym. 2021).

Laidunten vähentyessä, pirstoutuessa ja käytettävyyden heiketessä muuten, porojen laidunnuspaine lisääntyy muilla alueilla ja laitumet kuluvat epätasaisesti. Tämä voi johtaa siihen, että porojen teurastuotto (vasaprocentti) alenee, teuraspainot alenevat ja porotalouden lihantuotto kärsii. Toisaalta poroja voidaan joutua ottamaan lisäruokinnan piiriin entistä aiemmin, jos ne pyrkivät lähtemään normaaleilta laidunalueiltaan pois tai jos ne eivät saa tarpeeksi ravintoa kuluneilta laidunalueilta. Aikaistunut lisäruokinta tarkoittaa lisäkustannuksia ja elinkeinon kannattavuuden heikkenemistä edelleen. Hanke voi aiheuttaa porojen siirtymisen alueille, missä ne aiheuttavat haittaa viljelyksille ja vakitukselle asutukselle. Tämä on poronhoitolaissa kiellettyä, joten paliskunnille aiheutuu lisätyötä ja kustannuksia porojen siirtämisestä, vahinkojen estämisestä ja korvaamisesta. Lisäksi aiheutuu ristiriitoja asukkaiden kanssa. Hanke sijoittuu poronhoitoalueen rajalle sekä lähelle paliskuntien välisiä rajoja, missä ei ole aita. On mahdollista, että porot siirtyvät tuulivoimarakentamisen vuoksi poronhoitoalueen ulkopuolelle tai naapuripaliskuntiin, mistä niitä täytyy hakea pois. Porojen siirtyminen vaikeuttaa poronhoitotöitä ja lisää niiden kustannuksia. Rauhallisilta laidunalueilta vilkkaille pääteille johtavat tiet, jotka pidetään talvella auki, johdattavat porot suuremman kolaririskin alueille. Lisäksi hankkeiden rakentamisaikainen liikenne ja virkistyskäyttöliikenne lisäävät porokolareita ja häiriötä alueella. Tuottava porokarja heikkenee ja vähenee, mitä porokolareista saatava korvaus ei kata.

Kotaselän hankealue sekä sen viereen sijoittuvat Pahkakosken ja Iso Pihlajasuon hankkeet sijoittuvat Kiimingin paliskunnan tärkeiden erotusaitapaikkojen, Hökän ja Isokankaan läheisyyteen, sekä Pihlajasuon ja Pyöriäsuon vasanmerkintäaitapaikkojen lähialueille mistä porot kootaan ja kuljetetaan aidoille. Erotusaitapaikat rakennetaan yleensä sinne, missä porot perinteisesti luontaisesti kokoontuvat ja missä ne saadaan kustannustehokkaasti aitaan. Porojen erotusaitaan vieviä kuljetusreittejä sijoittuu hankealueen viereen. Poroja ei voida kuljettaa tokkana mistä tahansa, vaan porojen luontainen kulku ja

alueen maasto, sekä alueen rauhallisuus ja muu maankäyttö vaikuttavat siihen, miten sitä voidaan toteuttaa. Mikäli hanke vaikeuttaa tai estää porojen kuljettamisen aitaan, aiheutuu paliskunnalle ylimääräisiä kustannuksia. Mikäli poroja ei saada kuljetettua aitaan tai mikäli porot eivät enää kokoonnu aidan lähialueille aita jää kokonaan pois käytöstä.

Tuulivoimaloiden perustuksiin ja rakennettavaan ja parannettavaan tiestöön tarvitaan soraa tai muuta maa-ainesta. Maa-ainesten ottaminen poronhoitoalueelta lisää poronhoidon laidunmenetyksiä, mikä myös on yksi energiantuotannon kumulatiivisista vaikutuksista.

YVA-ohjelma

Ympäristölle aiheutetut muutokset vaikuttavat aina poronhoitoon. Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten asianmukaiseen selvittämiseen ja huomioon ottamiseen suunnittelussa

ohjaa paitsi poronhoitolaki, myös YVA-laki sekä alueella voimassa ja vireillä olevat maa-kuntakaavat.

Poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida riittävän laajasti. Selvitysalueena tulee olla koko Kiimingin paliskunta ja lähemmin pohjoisen paliskunnan alueen poronhoito. Myös vaikutukset Kollajan paliskunnalle tulee selvittää. Arvioinnissa tulee selvittää hanke-alueen ja vaikutusalueen merkitys paliskunnan poronhoidolle eli paljonko poroja laiduntaa ja käsitellään poronhoitotoissa alueilla mihinkin aikaan vuodesta. Arvioinnissa tulee selvittää hankkeen rakennelmien (voimalat, voimajohto, tiestö ym.) ja toimintojen vaikutukset porolaitumiin (määrä, laatu), porojen laidunten käyttöön, poronhoitotoimintaan (muuttuminen/vaikeutuminen, turvallisuusriskit ym.) ja poronhoidon järjestämiseen. Lisäksi poroille aiheutuvia vahinkoja (liikenne, tippuva jää) tulee selvittää. Myös hankkeen vaikutukset porotalouteen, sekä sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset alueen poronhoitoon tulee arvioida. Vaikutusten arvioinnissa tulee selvittää sekä suorat että välilliset vaikutukset. Kokonaisvaikutusten arviointiin tulee tehdä myös arviointi siitä, mistä hankkeen tarvitsemat maa-ainekset otetaan. Vaikutusten arvioinnissa tulee käsitellä niin rakentamisen aikaiset kuin toiminnan aikaisetkin vaikutukset sekä mahdolliset toiminnan jälkeiset pysyvät vaikutukset. Menettelyssä tulee etsiä toimenpiteitä haitallisten vaikutusten estämiseen, lieventämiseen ja kompensointiin yhteistyössä alueen poronhoidon harjoittajien kanssa.

Hankkeessa on sekä tuulivoimaloiden alueen että aurinkovoiman ja myös sähkönsiirron osalta välttämätöntä selvittää niiden yhteisvaikutukset olemassa olevien ja suunnitteilla olevien hankkeiden kanssa. Lähialueella on tuulivoiman ohella myös Fingridin voimajohto-hankkeita, joiden kanssa yhteisvaikutukset tulee arvioida.

YVA-ohjelmassa on kuvattu hankealueen poronhoidon nykytilaa, ja sen tarkempaa selvitystä aiotaan jatkaa YVA-selostukseen, mikä on tärkeää ja tarpeellista. Hankkeen vaikutusten arvioinnissa kiinnitetään huomiota erityyppisten vaikutusmekanismien kautta poronhoitoon kohdistuvien kokonaisvaikutusten selvittämiseen. Hankkeen yhteisvaikutuksia aiotaan selvittää muiden paliskunnan alueelle toimivien ja suunniteltujen tuulivoima-alueiden kanssa. Arvioinnissa aiotaan ottaa huomioon myös aurinkovoimaloiden rakentamisen ja aitaamisen vaikutukset porojen liikkumiseen ja poronhoitoon. Arviointiohjelmasta jää epäselväksi aiotaanko vaikutuksia Kollajan poronhoidolle arvioida. Vaikutukset naapuripaliskuntien porojen laiduntamiseen ja poronhoitoon tulee myös arvioida asianmukaisesti.

Poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset on tunnistettu merkittäviksi, joten niiden asianmukaiseen ja osallistavaan arviointiin tulee varata konsultille riittävät resurssit. Paikkatieto-analyysijä, tilastoja ja tieteellistä tutkimustietoa pohjoismaista tulee hyödyntää arvioinnissa. Paliskuntia on syytä haastatella alueen merkityksestä ja poronhoitoon kohdistuvista vaikutuksista. Lisäksi hankkeessa tulee selvittää yhteistyössä paliskuntien kanssa keinoja estää haitallisia vaikutuksia sekä vähentää ja kompensoida niitä vaikutuksia, joita ei ole mahdollista estää.

Hanke sijoittuu osittain valtionmaille, ja niitä koskee PHL 53 §:n neuvotteluvollisuus. Yksityismaille sijoittuvissa hankkeissa on myös käyty elinkeinojen yhteensovittamiseksi em. lakisääteisen neuvottelun tyyppisiä neuvotteluita, joista saadut kokemukset ovat olleet hyviä. Paliskuntain yhdistys muistuttaa, että hyvä neuvottelukäytäntö tarkoittaa sitä, että neuvottelut aloitetaan riittävän aikaisessa vaiheessa, tasapuolisin tiedoin ja että neuvotteluiden lähtökohtana on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa. Neuvottelusta tehdään muistio, jonka oikeellisuuden osapuolet vahvistavat allekirjoituksin. Hankkeessa on käyty ensimmäiset poronhoitolain mukaiset neuvottelut ennen YVA-ohjelman valmistumista, mikä

on hyvä menettelytapa. Neuvotteluista aiotaan jatkaa YVA-selostusluonnoksen valmistuttua mikä niin ikään on asianmukaista.

Lopuksi

Alueen maakunta- ja yleiskaavasta tulee määräyksiä, jotka YVA-lain ja poronhoitolain kanssa edellyttävät erityistä poronhoidon huomioon ottamista suunnittelussa ja sen toimintaedellytysten turvaamisesta. YVA-menettelyssä tulee arvioida asianmukaisesti poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset. Hankkeessa on välttämätön tarve yhteisvaikutusten arvioinnille paliskunnan alueelle suunniteltujen muiden tuulipuistojen, aurinkovoima-alueiden ja voimajohtojen vaikutuksista. YVA- ja kaavamennettelyiden aikana tulee jatkaa neuvotteluista paliskuntien kanssa PHL 53 §:n mukaisesti.

Kiimingin paliskunta katsoo, että hanke ei ole toteuttamiskelpoinen poronhoidon näkökulmasta ilman, että se vaarantaisi poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä yhdessä alueen viereen sijoittuvien Pahkakosken ja Iso Pihlajasuon tuulivoimahankkeiden kanssa. Kotaselän hanke sijoittuu kapealle alueelle paliskunnan rajan ja lijoen väliin, ja tukkii poron laidunkierroa ja ohjaa poroja poronhoitoalueen ulkopuolelle. Paliskunta on pieni ja sen alueelle sijoittuisi jo liian paljon tuulivoimatuotantoa aiheuttaen suoria ja epäsuoria laidunmenetyksiä ja haittaa poronhoidon toiminnalle. Paliskunta vastustaa hanketta. Paliskuntain yhdistys yhtyy näkemykseen. Hankkeesta aiheutuisi yksinään ja yhdessä muiden alueelle suunniteltujen hankkeiden kanssa kohtuutonta haittaa Kiimingin paliskunnan poronhoidolle.

Mikäli hanke etenee, tuulivoimatuotannon rakentamisesta ja toiminnasta aiheutuvat haitat tulee estää ja lieventää sekä kompensoida haittaa kärsiville paliskunnille täysimääräisesti. Näistä tulee sopia ennen kaavan valmistumista. Myös eri hankkeiden yhteisvaikutusten estämiseksi tulee toteuttaa keinoja.

Mikäli hanke toteutuu, sen vaikutuksia tulee seurata poronhoidon osalta säännöllisesti. Seurannan keinoja tulee kirjata YVA-selostukseen ja myös seurannan toteutuksesta yhteistyössä paliskunnan kanssa tulee sopia.

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Pohjois-Pohjanmaan liitto on osallistunut hankkeen YVA-menettelyn ennakkoneuvotteluun 2.3.2023.

Maakuntakaava muodostaa keskeisen lähtökohdan seudullisten tuulivoimahankkeiden suunnittelulle. Kaavan tavoitteena on tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaaminen ja vaikutusten hallinta koko maakunnan tasolla. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen huomioiminen edellyttää, että kaavan tavoitteet, periaatteet, kaavassa osoitettujen alueiden rajaamisen perusteet ja maakuntakaavan suunnittelumääräykset otetaan tarkemmassa suunnittelussa huomioon.

Maakuntakaavassa osoitetut tuulivoima-alueet ovat ensisijaisia seudullisten tuulivoima-alueiden sijoittamispaikkoja. Maakuntakaava on kuitenkin luonteeltaan yleispiirteisin alueidenkäytön suunnitelma; siinä esitettyjen tuulivoima-alueiden rajaukset täsmentyvät kunta-kaavassa laadittavien YVA-menettelyn ja muiden vaikutustarkastelun perusteella. Maakuntakaavan joustavuuden takia kaavassa osoitettujen alueiden sijaintia ja laajuutta voidaan muuttaa tapauskohtaisesti yksityiskohtaisemmassa kaavassa.

Tuulivoimaosayleiskaava ei saa kuitenkaan olla ristiriidassa maakuntakaavan keskeisten tavoitteiden ja periaatteiden kanssa, eikä kaava saa vaikeuttaa maakuntakaavan toteuttamista.

Hankkeen suhde voimassa oleviin maakuntakaavoihin

Pohjois-Pohjanmaalla on neljä lainvoimaista maakuntakaavaa: 1.-3. vaihemaakuntakaavat ja Hankikiven ydinvoimamaakuntakaava. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava (2006) on kumoutunut 3. vaihemaakuntakaavan saatua lainvoiman KHO:n päätöksellä 17.1.2022. Voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti maakuntakaava ohjaa seudullisesti merkittävää eli lainvoimaisten maakuntakaavojen osalta vähintään kymmenen voimalaa käsittävän hankkeen tuulivoimarakentamista.

Kotaselän tuulivoimapuiston hankealuetta ei ole osoitettu voimassa olevissa 1. ja 3. vaihemaakuntakaavoissa tuulivoimaloiden alueena ja tämä täytyy tuoda esiin YVA- ja kaava-asiakirjoissa. YVA-ohjelmaraportissa on esitetty asianmukaisesti hankealueelle ja sen läheisyyteen sijoittuvat maakuntakaavamerkinnot ja suunnittelumääräykset. YVA-selostuksessa on arvioitava huolellisesti hankkeen vaikutukset vaihemaakuntakaavoissa osoitettuihin merkintöihin ja suunnittelumääräyksiin.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava ja TUULI-hanke

Pohjois-Pohjanmaan liitto on käynnistänyt uuden maakuntakaavaprosessin loppuvuodesta 2021. Yhtenä merkittävänä teemana energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa tarkastellaan maakunnan tuulivoiman kokonaisuutta, uusia potentiaalisia tuulivoima-alueita ja sähkönsiirtoa maakunnassa TUULI-hankkeen pohjalta (Kestävä tuulivoimarakentaminen Pohjois-Pohjanmaalla), jota toteutettiin 1.6.2020-30.4.2023 välisenä aikana. TUULI-hankkeessa on valmistunut useita tuulivoimatuotantoa ja sijoittamista koskevia taustaselvityksiä kuten linnuston päämuuttoreitin päivitysselvitys, viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvitys, susireviiriselvitys ja sähkönsiirtoselvitys. TUULI-hankkeen sijainninhjausmalli valmistui kesäkuussa 2022 ja sen tulokset ovat olleet maakuntakaavakartalla ja muissa kaava-asiakirjoissa esitettävän tuulivoimaohjauksen lähtökohtina. Sijainninhjausmallissa seudullisesti merkittävän tuulivoima-alueen alarajana on pidetty yhtenäistä seitsemän neliökilometrin (7 km²) aluetta, jolle mahtuu 7 tai enemmän tuulivoimaloita.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan valmisteluvaiheen kuulemisaineisto (kaavaluonnos) oli nähtävillä 8.8.- 23.9.2022, palautekooste ja yleisvastine käsiteltiin maakuntahallituksessa 13.2.2023 ja luonnosvaiheen vastineet 5.6.2023. Ehdotusvaiheen viranomaiskuuleminen järjestetään vuodenvaihteessa 2023-2024. Viranomaiskuulemisen jälkeen edetään julkiseen kuulemiseen vuoden 2024 aikana. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan hyväksymiskäsittelyn tavoiteaika on loppuvuodesta 2024.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnoksessa on osoitettu sijainninhjausmallin pohjalta uusia tuulivoimaloiden alueita (tv-1, tv-2 ja tv-3) sekä päivitetty 1. ja 3. vaihemaakuntakaavassa osoitettuja tv-alueita. Pohjois-Pohjanmaan TUULI-hankkeessa Kotaselän hankealueen keskiosa on tunnistettu tuulivoimapotentiaaliseksi alueeksi. Tämä alue on osoitettu uutena potentiaalisena tuulivoimaloiden alueena energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnoksessa (tv-3 513, Kotaselkä). Kotaselän tuulivoimaloiden alueen rajaukseen ovat vaikuttaneet hankealueen läheisyyteen sijoittuvat asuin- ja lomarakennukset, Isosuon FINIBA-alue sekä Oulun kaupungin etäisyysrajoitus Kierikkikeskukseen.

Vaihemaakuntakaavan valmisteluvaiheen kuulemisen aikana saatu palaute otetaan huomioon, kun maakuntakaava-aineistoa työstetään edelleen kohti maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA 13 §) mukaista viranomaislausuntokierrosta (viranomaiset, kunnat). Vaihemaakuntakaavan laatimisen tueksi on ehdotusvaiheessa laadittu ja hyväksytty maakotkaselvitys (MKH 13.2.2023) ja maisemaselvitys (MKH 8.5.2023), jotka tuovat osaltaan taustatietoa maakuntakaavan yhteisvaikutusten arviointiin. Maakuntakaavan ehdotusvaiheessa toteutetaan yleispiirteinen Natura-alueiden suojeluperusteita suhteessa seudullisesti merkittävään tuulivoimarakentamiseen koskeva selvitys, jossa tarkastellaan Pohjois-Pohjanmaan Natura-alueille tuulivoimarakentamisesta kohdistuvia vaikutuksia ja Natura-alueiden ulkopuolisten suojelualueiden ekologista verkostoa.

Kotaselän tuulivoimapuiston osalta tämä tarkoittaa sitä, että aluetta tarkastellaan uudelleen kaiken saadun palautteen ja selvitystiedon pohjalta ennen viranomaiskuulemiskierrosta. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavoituksen ehdotusvaiheessa laadittujen maakotka- ja maisemaselvitysten tulokset ja syksyllä käynnistyneen Natura-alueiden tarkastelun tulokset sekä maakuntakaavan yhteisvaikutusten arviointi on huomioitava Kotaselän YVA- ja kaavoitusmenettelyssä.

Voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain mukaan seudullisesti merkittävää tuulivoima-aluetta koskevaa osayleiskaavaa ei voida hyväksyä kunnanvaltuustossa ennen kuin alue on osoitettu maakuntavaltuuston hyväksymässä maakuntakaavassa seudullisesti merkittävänä tv-alueena. Maakuntavaltuuston hyväksymispäätös voi olla valituskäsittelyn alaisena oikeusasteissa eli maakuntakaavan ei tarvitse olla lainvoimainen, riittää että se on kuulutettu voimaan ilman lainvoimaa (MRL 201 §). Kuntakaavan selvitykset ja kaavoitus voivat kuitenkin edetä ehdotusvaiheen kuulemiseen saakka.

Sähkönsiirto

Sähkönsiirron ratkaisut tuottavat merkittäviä vaikutuksia tuulivoimapuistojen ulkopuolelle. Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää hyvänä, että hankkeen sähkönsiirrosta voidaan hyödyntää olemassa olevaa voimalinjaa sähkönsiirron vaikutusten minimoimiseksi. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnokseen on täydennetty yleisiä tuulivoiman suunnittelumääräyksiä sähkönsiirron osalta siten, että ”lähekkäin sijoittuvien tuulivoima-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin, yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa”.

Vaikutusten arviointi

Yksi hankkeen todennäköisesti merkittävistä vaikutuksista kohdistuu arvokkaisiin kulttuuri- maisema-alueisiin. Hankealueen länsi- ja luoteispuolella, lähimmillään noin kahden kilometrin päässä lähimmästä voimalapaikasta sijaitsee maakunnallisesti arvokas Karjalankylän-Hökänrannan kulttuurimaisema-alue Iijokivarressa. Reilun kolmen kilometrin päässä lähimmästä voimalapaikasta Yli-lin taajamassa Ijoen ja Siuruanjoen yhtymäkohdassa sijaitsee kolme maakunnallisesti merkittävää rakennetun kulttuuriympäristön aluekokonaisuutta: Yli-lin kirkonseutu, Yli-lin kunnantalon törmä ja Siuruan törmä. Noin viiden kilometrin päässä sijaitsee Kierikkikeskus, joka on arkeologinen esihistoria- ja kulttuurimatkailukeskus.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan laatimisen tueksi on valmistunut toukokuussa 2023 selvitys tuulivoimarakentamisen vaikutuksista maisemaan. Selvitys löytyy TUULI-

hankkeen nettisivuilta (<https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/omat-hankkeet/tuuli-hanke/>). Maakuntakaavan maisemaselvityksen (kohdekortti nro 46) mukaan Kotaselän tv-3 alueen voimalat näkyvät avoimille alueille, kuten avosoille, lijoen leveimpiin tai korkeimmalla virtaaviin osiin ja viljelysalueille. Yksi näistä kohteista on Kierikkikosken ja Kierikkikeskuksen alue. Maisemaselvityksen mukaan hankkeesta kohdistuvat maisemavaikutukset voivat muodostuvat erittäin suuriksi Kierikkikeskuksen alueella, Karjalankylän-Hökänrannan maakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla tuulivoima-alueen suuntaan avautuvissa näkymissä ja Poikainlammit-Karhusuon Natura-alueella.

Kotaselän hankealueen läheisyyteen on suunnitteilla useita laajoja tuulivoimahankkeita, joista lähimpänä itäpuolelle sijaitsevat Pahkakosken ja Iso Pihlajasuon tuulivoimahankkeet. Pohjois-Pohjanmaan liiton mukaan merkittäviä yhteisvaikutuksia muodostuisi koillisen suunnassa sijaitsevalle arkeologiselle esihistoria- ja kulttuurimatkailuun keskittyneelle Kierikkikeskukselle sekä maakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille ja rakennetun kulttuuriympäristön alueille Iijokivarressa.

Kotaselän tuulivoimahankkeen vaikutukset arvokkaisiin maisema-alueisiin ja kulttuuriperintökohteisiin, Kierikin esihistoria- ja kulttuurimatkailukeskukseen sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen on arvioitava huolellisesti ja sisällytettävä ne myös yhteisvaikutusten tarkasteluun. YVA-selostuksessa ja kaavoitusmenettelyssä on esitettävä lievennystoimenpiteitä. Maakuntakaavan maisemaselvityksen kohdekortissa on esitetty tarkemmassa suunnittelussa huomioitavia maisemavaikutusten lieventämistoimia.

YVA-ohjelmassa on tuotu esiin, että Kotaselän hankealue rajautuu kaakossa Lompisuon ja Isosuon alueella valtakunnallisesti tärkeään Panumajärven ympäristön suot -lintualueeseen (FINIBA). Pohjois-Pohjanmaan liitto tuo myös esille, että hankealue sijoittuu piekanan syysmuuttoreitin alueelle. YVA-menettelyssä on arvioitava huolellisesti hankkeen vaikutukset linnustollisesti tärkeisiin alueisiin ja arvioitava hankkeen vaikutukset piekanan syysmuuttoreittiin yhdessä lähialueelle sijoittuvien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa. Arvioinnin yhteydessä on esitettävä lievennystoimenpiteitä.

Kotaselän tuulivoimahanke sijoittuu poronhoitoalueelle Kiimingin paliskunnan alueelle. Poronhoito ja sen edellytykset on otettu Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa huomioon antamalla suunnittelumääräyksiä, jotka edellyttävät poronhoidon toimintaedellytysten turvaamista tuulivoima-alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan poronhoito ja tuulivoimarakentaminen voidaan sovittaa yhteen tuulivoimahankkeessa laadukkaalla jatkosuunnittelulla, mukaan lukien mahdolliset lieventämistoimenpiteet hankesuunnitelmassa, porotalouden huomioon ottaminen rakentamisen aikana, kompensatiot ja muut mahdolliset asiat, joista on erillisneuvotteluissa paliskunnan kanssa sovittu. YVA-ohjelman mukaan neuvottelut paliskunnan kanssa ovat käynnissä.

Kotaselän hankealueen eteläosan poikki luode-kaakkoissuunnassa kulkee TUULI-hankkeen viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvityksessä tunnistettu ekologinen yhteys listä Olvassuolle. Ekologiset yhteydet ovat selvityksessä tunnistettuja luonnon ydinalueita yhdistäviä ekologisia yhteyksiä, jotka on osoitettu myös energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnoksen tuulivoiman ja sähkönsiirron teemakartalla (liite 1). Hankkeen YVA-menettelyssä on kiinnitettävä huomiota, että riittävän leveä ekologinen yhteys eläinten liikkumiseen säilyy alueen mahdollisen rakentumisen jälkeenkin.

Pohjois-Pohjanmaan museo, arkeologia

Arkeologisen kulttuuriperinnön nykytilanne kuvataan asianmukaisesti ohjelman kohdassa 9.1.3. Arkeologinen kulttuuriperintö. Olemassa olevien tietojen mukaan alueella on neljä kiinteää muinaisjäännöstä, joista kaksi kivikautisia asumuspainanneasuinpaikkoja ja kaksi tervahauta- ja tervapirttikohhteita. Alueella ei ole aiemmin tehty kattavaa arkeologista inventointia. YVA-ohjelman mukaan alueella tullaan tekemään arkeologinen inventointi osana YVA-menettelyä kenttäkaudella 2023 ja lisäksi todetaan, että raportti toimitetaan alueelliselle vastuumuseolle.

Arkeologisen selvityksen tekijä on ollut yhteydessä Pohjois-Pohjanmaan museoon ennen hankealueen inventointia, jotta museo on voinut toimittaa inventoijalle tiedot sellaisista alueen arkeologisista havainnoista, jotka eivät näy muinaisjäännösrekisterissä (LIDARK, ilppari-ilmoitukset) yleisölle.

Ennen raportin liittämistä hankeaineiston liitteeksi se tulee toimittaa digitaalisena paikkatietoaineistoinen (kohteet, aluerajaukset) arviointia varten alueelliseen vastuumuseoon (Pohjois-Pohjanmaan museo, kulttuuriymparisto.ppm@ouka.fi). Arvioinnissa varmistetaan, että selvitys vastaa sille asetettuja tavoitteita ja tarkastetaan se niin, että lopullisessa hankeaineistoon liitettävässä raportissa ei ole virheellisiä koordinaatti- tms. tietoja. Tutkimusraporttien tiedot tallennetaan myös muinaisjäännösrekisteriin, jonka tietoja voi selata kaikille avoimessa Kulttuuriympäristön palveluikkunassa www.kyppi.fi. Museo toimittaa raportin myöhemmin Museovirastoon, jossa se tallennetaan sähköiseen asianhallintajärjestelmään ja julkaistaan julkisessa palvelussa: <https://asiat.museovirasto.fi>. Julkaistavan raportin ei tule sisältää henkilötietoja tai salassa pidettäviä tietoja.

Tuulivoimaloiden hankealueiden arkeologiset inventoinnit yleensäkin tulee tehdä kattavasti niin, että kunkin alueen arkeologinen kulttuuriperintö voidaan ottaa kaavassa riittäväällä tavalla huomioon paitsi tuulivoimaloiden ja niihin liittyvien rakenteiden kohdalla myös muuhun maankäyttöön liittyen. Erityistä huomiota tulee kiinnittää tuulivoimaloiden alueisiin niin, että ne tulevat riittävän kattavasti maastossa tarkastettua. Suunnittelun tässä vaiheessa tiedossa olevat voimalapaikat tulee tarkastaa vähintäänkin voimaloiden korkeuden säteeltä, ottaen huomioon myös mahdollisten harusten vaikutus. Myös tiealueet sekä nostokenttä alueet tulee inventoida tarpeeksi laajalta alueelta. Tarkasteltavan muuttuvan maankäytön osalta tulee arkeologisessa inventoinnissa erityisesti huomioon ottaa ja selvittää myös mahdolliset sähköasema- ja muuntaja-alueet sekä rakentamisessa tarvittavien maa-ainesten ottopaikat. Mikäli suunnitelmissa tapahtuu muutoksia, on tarpeen varautua täydennysinventointiin.

YVA-selostuksessa museo suosittelee käyttämään kohteista muinaisjäännösrekisterin mukaisia nimiä, kohdetunnuksia ja rajauksia, mikäli nämä tulevat eroamaan inventointiraportissa esitetyistä. YVA-selostuksen kartoissa arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet tulee myös esittää aluerajauksineen, mikäli kohteella sellainen on tiedossa.

Hankkeen suorat vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön voidaan arvioida vasta arkeologisen inventointiraportin valmistuttua.

Hankkeen suorat vaikutukset yksittäisiin muinaisjäännöskohteisiin voivat olla lähinnä rakentamisen tai ylläpidon aikana kohteeseen tai sen ympäristöön kohdistuvia fyysisiä muutoksia. Arkeologisen kulttuuriperinnön piiriin kuuluu muinaisjäännösten ja esineiden lisäksi myös muinaisjäännösten tutkiminen, hoito ja kohteiden sekä niitä koskevan tiedon esille

tuominen. Tältä kannalta on merkittävää Oulun museo- ja tiedekeskukseen kuuluvan Kierikkikeskuksen toiminta. Iijokivarressa Pahkakosken-Kierikin alueen valtakunnan mittakavassa merkittävään kivikautisten asuinpaikkojen kohdekokonaisuuteen toimintansa perustava Kierikkikeskus on arkeologinen esihistoria- ja kulttuurimatkailukeskus. Maakuntakavassa ja Oulun yleiskaavassa seudullisesti merkittävänä kulttuuriperintöön ja luontoon tukeutuvana matkailupalvelukeskuksena osoitetun Kierikkikeskuksen toiminta perustuu ennen muuta kokemukselliseen toimintaan ranta-alueella sijaitsevassa kivikauden kylässä. Tätä toimintaa tukee päärakennuksessa oleva näyttelytoiminta.

Joen pohjoisrannalla sijaitsevan Kivikauden kylä maisema avautuu etelään kohti suunniteltua tuulivoima-aluetta. Etäisyys kivikauden kylästä hankealueen rajalle on lähimmillään vain noin 3,5 km ja Kierikkikeskuksen päärakennukseen alle 4 km, siis selvästi vähemmän kuin YVA-ohjelmassa (s. 18) todetaan. YVA-menettelyssä tulee tarkastella hankkeen maisemavaikutuksia sekä Kierikkikeskuksen että erityisesti Kivikauden kylän alueille. Myös melu- ja välkevaikutukset tulee arvioida. Arviointia on syytä tehdä myös hieman laajemmin jokivarressa kivikautisten kohteiden alueella välillä Pahkakoski Vuornos.

Pohjois-Pohjanmaan museo, rakennettu kulttuuriympäristö

Vaikutukset maisemaan todennetaan tietokonemallinnuksilla, kuten näkymäalueanalyysillä, ja realistisilla havainnekuvilla. Myös yhteisvaikutukset muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa kuvataan myös sanallisesti ja havainnollistetaan vastaavasti tietokonemallinnuksilla. Tietokoneella tehdyssä mallinnuksessa käytetään mittatarkkaa tuulivoimalan 3D-mallia sekä Maanmittauslaitokselta saatua karttamateriaalia.

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman kohteet on esitetty arviointiohjelman luvussa 9.1.2. Suunnittelualueelle ei sijoitu arvokkaita rakennetun kulttuuriympäristön kohteita tai maisema-alueita mutta lähialueilla niitä on runsaasti. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti (Maakuntakaavoihin merkittyä tai inventoitua arvokasta maisemaa tai kulttuuriympäristöä) arvokkaat kohteet on esitetty luvussa pääosin asianmukaisesti. Taulukosta 9–1 puuttuu Koskelan tila, joka on arvotettu maakunnallisesti arvokkaaksi rakennetun kulttuuriympäristön kohteeksi ja sijaitsee n. 5 kilometriä luoteeseen suunnittelualueelta. Lähialueelta (0–6 km) tulisi huomioida myös paikallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet.

Pohjois-Pohjanmaan museo huomauttaa, että hankkeen vaikutusten arvioimiseksi riittävät ja laadukkaat havainnekuvat ovat ensiarvoisen tärkeitä.

Suomen Erillisverkot Oy

Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.

Syvämmaan Luonto ry.

Syvämmaan luonto ry (y-tunnus 3053470-8) hallinnoi Isosuon alueella sijaitsevaa nykyisin luonto- ja retkeilykäytössä sijaitsevaa suotornikokonaisuutta Oulun Yli-lissä sijainnissa 65.29700122296276, 25.91323211115504. Kokonaisuuteen kuuluvat suotorni, sauna, nuotiopaikka, wc, luontopolku suomalaisen läpi sekä huoltotie.

Toimintaansa liittyen Syvämmaan Luonto ry katsoo, että osayleiskaava ja YVA-ohjelma eivät sisällä mainintaa suotornikokonaisuudesta eikä suomalaisen läpi kulkevasta

luontopolusta, vaikka torni sijaitsee hankealueen lähellä ja lisäksi sille on aikoinaan haettu ja saatu virallinen rakennuslupa. Lisäksi torni on näkyvissä mm. Google Maps -ohjelmistossa. Yhdistys pyytää sen rakennusten sekä toiminnan huomioimista materiaaleissa ja suunnittelussa. Lisäksi yhdistys katsoo, että sekä Kotaselän hankkeen sekä laajemmin YVA-selvityksessä mainitun Kotaselän, Pahkakosken sekä Iso Pihlajasuon tuulivoimahankkeiden hankekokonaisuudessa tulisi huomioida luontomatkailu ja luontoretkeily osana selvityksiä. YVA-ohjelma toteaa, että ”Lisääntyneellä taloudellisella aktiivisuudella on positiivisia välillisiä vaikutuksia myös alueen muihin toimialoihin, kuten palvelualaan.” Vaikutuksia luontoretkeilyyn ja -matkailun toimialaan sekä esim. luonnon ihmisen terveyttä ylläpitäviin ja myös parantaviin vaikutuksiin materiaalit eivät kuitenkaan käsittele, mitä yhdistys pitää tuotettujen materiaalien heikkoutena ja toivoisi tarkempaa aihekokonaisuuden käsittelyä. Samalla yhdistys harmittelee sitä, että odotettavissa on, että alueen useista tuulivoimaloista tulee mm. sekä välke- että meluhaittaa suotornille, mikä todennäköisesti laskee siihen liittyvää suo- ja luontoretkeilyarvoa ihmisten keskuudessa ja vähentää siten suotornin kävijöiden määrää sekä laajemmin intoa luontomatkailuyrittäjyyteen. Tämän vuoksi esitämme, että arviointiohjelman selvitysten listaan, sivu 36, lisätään matkailu-selvitys joka keskittyy suoluontomatkailun mahdollisuuksiin alueella. Ehdotamme, että arviointiohjelmassa otetaan asiantuntijoiksi Lapin Yliopiston yhteiskuntatieteiden asiantuntevuus, jossa on vankka kokemus matkailusta.

Syvämmaan Luonto ry katsoo, että sekä osayleiskaavassa että YVA-ohjelmassa on hyvää se, että yhteisvaikutusten arvioinnissa huomioidaan Kotaselän lisäksi sekä Pahkakosken sekä Iso Pihlajasuon tuulivoimahankkeet. Kotaselän osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa: ”Kotaselän hankkeen yhteisvaikutusten arvioinnissa huomioidaan erityisesti lähi-vaikutusalueelle Kotaselän itäpuolelle sijoittuvat rakennusvaiheessa oleva Pahkakosken tuulivoimahanke sekä vireillä oleva Iso Pihlajasuon tuulivoimahanke. Hankkeista aiheutu- via yhteisvaikutuksia on tunnistettu ennalta kohdistuvan ihmisiin, maisemaan ja luontoon. Muut suunnitteilla tai rakenteilla olevat hankkeet otetaan huomioon, mikäli yhteisvaikutuk- sia arvioidaan muodostuvan.” Kuitenkin hieman epäselväksi jää, onko esim. alueen eläi- mistön inventointia tehty tiukasti pelkästään Kotaselän hankkeen osalta vai laajemmin. YVA-ohjelmassa kerrotaan hankkeen liittymisestä muihin tuulivoimahankkeista seuraa- vasti: ”Kotaselän hankealueen läheisyyteen sijoittuu yksi luvitettu ja kaksi vireillä olevaa tuulivoimahanketta. Pahkakosken tuulivoimapuiston hankealue (30 voimalaa) sijaitsee noin kahden kilometrin etäisyydellä Kotaselän hankealueesta itään ja Iso Pihlajasuo han- kealue (9 voimalaa) sijoittuu noin kuuden kilometrin etäisyydelle Kotaselän hankealueesta kaakkoon. Kartalla on Pohjois-Pohjanmaan liiton aineiston lisäksi Oulun kaupungin aineis- toon perustuva MustasuoTynnyrikorven tuulivoimahankkeen Oulun kaupungin alueelle sijoittuva Mustasuon aluerajaus, jonka kaavoitusaloite on hyväksytty. Etäämmälle Kota- selän hankealueesta sijoittuu useampia eri vaiheissa olevia tuulivoimapuistoja, lähin ra- kennettu tuotannossa oleva tuulivoimapuisto Olhava (11 voimalaa) sijoittuu noin 23,8 kilo- metrin etäisyydelle Kotaselän hankealueesta luoteeseen. Alueella on lukuisia tuulivoima- hankkeita, joiden suunnittelutilanne muuttuu Kotaselän hankkeen edetessä. Muiden hank- keiden tilanteet ja aluerajaukset sekä mahdolliset uudet vireille tulleet hankkeet tarkaste- taan selvitysvaiheessa.” Lisäksi todetaan: ”Tuulivoimatuotannon ja -hankkeiden lisäksi hankealueen läheisyydessä on voimajohtoja ja voimajohtohankkeita (Fingrid 2023). Rova- niemen Petäjäskosken ja Vaalan Nuojunkankaan välille sijoittuu Fingridin suunnittelema uusi 400 + 110 kV -voimajohto, joka sijoittuu Kotaselän ja Pahkakosken hankealueiden väliin. Etäämmällä tien 849 länsipuolella on Fingridin nykyisiä voimajohtoja pohjois-etelä- suunnassa.” Yhdistys muistuttaa, että Oulun naapurikunta Pudasjärvellä on myös meneil- lään selvitystä tuulivoimasta, ks. <https://www.pudasjarvi.fi/pudasjarven-tuulivoimaselvitys-jatuulivoimaohjelman-laadinta/>, mistä ei materiaaleissa mainita erikseen. Potentiaalisia

voimaloiden sijoituspaikkoja Pudasjärvellä voisi olla myös Oulu-Pudasjärvi -kuntarajan läheisyydessä, mikä entisestään lisää alueen tuulivoimahankkeiden sekä voimaloiden määrää. Käytännössä Oulun kaupunki, Iin kunta sekä Pudasjärven kaupunki ovat selvittämässä, suunnittelemassa ja/tai kaavoittamassa samalle alueelle useita tuulivoimapuisto-alueita. Alueella sijaitsee kuitenkin useita nimenomaan alueen merkittävää, karuja ja reheviä suoluontoa suojelevia Natura-alueita sekä muita olemassaolevia ja tulevia suojelualueita, kuten Isosuon SL-1 alue. Nämä muodostavat osan alueen eheästä ja maisemallisesti hienosta suokokonaisuudesta. Usean tuulivoimapuiston sijoittuminen alueelle usean kunnan alueella rikkoo tätä suomaisemakokonaisuutta ja heikentää luontoretkeilyarvoja, minkä voi katsoa osaltaan heikentävän kunnan perustarkoitusta asukkaidensa hyvinvoinnin edistämiseksi (vrt. kuntalaki 410/2015, 1 §), esimerkiksi suotornille tulemisen syy liittyy nimenomaan suoluonnosta ja -ympäristöstä nauttimiseen ja suoretkeilyyn. Kokonaisuutena Syvämaan Luonto ry toteaa, että se on huolissaan alueen luontoarvojen säilymisestä, Naturaalueiden ennallistamistoimien toteutumisesta, maiseman ja luonnon pirstaloitumisesta, ihmisten ja myös eläinten hyvinvoinnista sekä kunnan lakisääteisten tehtävien toteuttamisesta useiden tuulivoimahankkeiden vuoksi. Tähän liittyen yhdistys kysyykin, milloin tietyn alueen kantokyky tuulivoimaloiden suhteen on täynnä kuntarajoista huolimatta? Kuntien tulisikin kantaa vastuu yhteisesti merkittävien luontoarvojen säilyttämisestä sekä tämän hetken kuntalaisille että tuleville sukupolville etenkin ilmastomuutoksen uhan alla.

Tornator myi Oulun Isosuon valtiolle vuonna 2019 suojelua varten. Kaupasta kirjoitettiin mm. seuraavasti: "Metsätalousyhtiö Tornator myy valtiolle 213 hehtaaria soita suojeluun. Alueita yhdistää suotyyppien edustavuus ja lajiston sekä luontotyyppien uhanalaisuus, ja ne sijaitsevat Oulun, Orimattilan, Savonlinnan ja Pieksämäen kunnissa. Kaupat on sovittu Pohjanmaan ely-keskuksen kanssa, kauppahintaa ei kerrottu. Suurin alue oli Oulun Isosuo ja Leväsuu, yhteensä 175 hehtaaria. Myös yksityinen maanomistaja myi Isosuolta 70 ha suojelutarkoituksiin. Nämä ovat keskiboreaalisia rimpisiä ja välipintajänteisiä aapasoita, jotka ovat säilyneet suhteellisen luonnontilaisina. Soilla esiintyy uhanalaisia suotyyppisiä, ja ne ovat linnustollisesti arvokkaita." (<https://www.metsalehti.fi/uutiset/tornator-myi-soita-uusia-suojelualueita-ouluun-orimattilaan-ja-savonlinnaa/#8f0840d9>) Isosuo on Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa merkitty luonnonsuojelulain nojalla suojeltaviksi tarkoitetuksi suoalueeksi (SL-1). Alueella on voimassa MRL 33 § mukainen rakentamisrajoitus. Kotaselän tuulivoima-alue ulottuu osin Isosuolle saakka. SL-1 -merkinnän mukaan "alueella ei saa ryhtyä sellaisiin suon vesitaloutta muuttaviin toimenpiteisiin, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja." Syvämaan Luonto haluaa nostaa esiin huolen siitä, miten tuulivoima-alueen rakentaminen alueelle vaikuttaa Isosuon suojeluun sekä sen lajistoon. Luonnonsuojelulain 16 pykälän mukaan "Valtioneuvoston hyväksymään luonnonsuojeluohjelmaan kuuluvalla alueella ei saa suorittaa sellaista toimenpidettä, joka vaarantaa alueen suojelun tarkoituksen." Yhdistyksen mielestä tuulivoima-aluetta tulisi muuttaa siten, että se ei sijoittuisi laisinkaan Isosuon alueelle eikä sillä olisi mitään vaikutuksia Isosuohon, eikä poikkeamismahdollisuutta pykälään 16 tulisi mahdollistaa alueen ELY-keskuksen kanssa. Nykyisen suunnitelman osalta yhdistys katsookin, että niissä ei ole huomioitu täysin voimaloiden sijoittamista "valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen, luonnonsuojelualueiden, Natura 2000 -verkoston alueiden, harjajensuojeluohjelman alueiden, maakuntakaavan luonnonalueiden ja seudullisesti merkittävien virkistysalueiden ulkopuolelle."

Syvämaan Luonto ry pitää hyvänä asiana sitä, että Kotaselän (ja toivottavasti myös muiden alueen tuulivoimahankkeiden) logistiikka perustuu olemassa olevaan tiestöön ja uusien teiden rakentaminen pidetään minimissä. Olemassa olevaa tiestöä joudutaan

28.11.2023

kuitenkin parantamaan ja tähän liittyen muualta tuodut koneet voivat tuoda mukanaan uusia ja myös haitallisia lajeja. Syvämmaan Luonto haluaisi kiinnittää hanketoimijoiden ja viranomaisten huomion siihen, miten tämä estetään siten, että vieraslajeja ei hankkeen seurauksena ilmesty alueelle, eikä esim. hankealuetta lähellä sijaitseville Natura-alueille, kuten Natura 2000: FI1100400 Poikainlammit - Karhusuo SAC/SPA -alueelle? Syvämmaan Luonto toivoo tältä osin sekä vaikutustenarviointia ja seurantaa ja mahdollisesti vieraslajien ja etenkin haitallisten vieraslajien aktiivista torjuntaa ja mahdollisimman nopeaa poistoa. Lisäksi Syvämmaan Luonto ry olisi mielellään nähnyt Natura-ohjelmaan kuuluvien alueiden osalta materiaaleissa selkeästi luonnonsuojelulain sisältämän kohdan Naturan vaarantavien toimenpiteiden listauksesta sekä sen, miten kaikki alueen tuulipuistohankkeet vaikuttavat Natura-ohjelman alueisiin ja niiden ennallistamis- ja hoitotoimenpiteisiin sekä koko Natura-ohjelman alueen vaarantamiseen.

Yhdistys ei jaa YVA-ohjelman näkemystä siitä, että "Tuulivoimapuiston hankealue on todennäköisesti linnustollisilta arvoiltaan pääosin arvoltaan vähäinen, sillä alue on hyvin intensiivisessä metsätalouskäytössä ja ojitettuja soita on alueella paljon.", ja mielellään näkisi pitkän aikavälin seurantatietoja väitteen tueksi. Tämän vuoksi on hyvä, että alueen linnustusta hankitaan tietoa usean vuoden ajalta sekä hyödynnetään myös Pahkakosken ja Iso Pihlajasuon hankkeiden yhteydessä kertynyttä tietoa linnustosta ja muuttoreiteistä. Yhdistys sen sijaan jakaa käsityksen siitä, että "Hankealueelle sijoittuvia linnustollisesti arvokkaimpia kohteita, joilta saattaa löytyä myös suojelluista huomionarvoisia lajeja, ovat ojitamattomat suot erityisesti alueen itä- ja kaakkoisosissa. Tällaisia kohteita ovat Kivisuo, Lompisuo sekä Isosuon pohjoiskärki.", mikä tukee yhdistyksen ajatusta siitä, että Isosuon alue tulisi kokonaisuudessaan jättää tuulivoima-hankealueen ulkopuolelle. Mitenkään aliarvioimatta arviointiohjelmassa olevan linnusto- ja eläimet-selvityksen tekijän "vankkaa" kokemusta, 1-2 vuotta, se ei vaikuta kovin uskottavalta, mutta saattaa olla nuoruuden innolla parempikin kuin kymmenien vuosien kokemus alalta.

YVA-ohjelmassa todetaan, että "Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa on otettava huomioon eri hankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti asutukseen, maisemaan ja linnustoon sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia ja että valtakunnallisten kulttuuriympäristöjen arvot säilyvät." Syvämmaan Luonto ry:n mielestä olisi hyvä, jos selvityksiä tehtäisiin myös toteuttamisprojektin jälkeen. Näin nähtäisiin myös pidemmän aikavälin vaikutukset, joita voidaan hyödyntää myös seuraavien hankkeiden suunnitteluun, toteutukseen ja välttää tehdyt virheet. Materiaaleissa todetaan myös: "Ympäristövaikutusten merkittävyttä arvioidaan vertaamalla ympäristön sietokykyä kunkin ympäristörasituksen suhteen." Syvämmaan Luonto toteaa, että kunkin yksittäisen rasituksen tarkastelun tulos voi olla eri tai vaatimattomampi kuin asioiden tarkastelu teemojen ja yhteisvaikutusten kautta ja yhdistys toivookin vielä laajempaa teemoittaista ja yhteisvaikutusten analyysia lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Hienoa olisi, jos tähän voitaisiin osaltaan kytkeä myös ilmastonmuutoksen tarkastelu, mahdollisesti erilaisilla ennustemalleilla, vrt. esim. kirjanpainajasta tehtyjä ennustemalleja: <https://www.longplay.fi/lyhyet/kirjanpainaja-lisaantyy-suomen-metsissa-ja-uudet-metsatuhomallit-ennustavat-valtavia>. Yhdistys näkisi tärkeänä kartoittaa myös mahdolliset alueen luonnonmuistomerkit, mistä ilmeisesti ei ollut vielä YVA-ohjelmaan tehty koontia.

Yhdistys muistuttaa, että pesimäaikana jokainen laji on rauhoitettu, asiasta säädetään luonnonsuojelulaissa (9/2023, 70 §). Tämä tarkoittaa, että rakentamista ei saa tapahtua pesimäaikana eikä pesintää tule häiritä myöskään muulla tavalla. Lisäksi toistuvasti

28.11.2023

käytettävä pesä on rauhoitettu, näin myös esim. maakotkan pesäpuu on rauhoitettu lailla (luonnonsuojelulaki 9/2023, 73 §).

Seuraavassa osiossa on mainintoja sivunumeroina, mihin tulisi arviointi-ohjelmassa puuttua ja tehdä korjauksia.

Sivu 12. - sivulta puuttuu SI-1.

Sivu 18. - tiedossa olevat luontoarvot: kartoissa on merkittynä suotorni lintutornin nimellä sekä Isosuon luontopolku noin 700-800 metriä Kotaselän tuulipuiston alueesta.

Sivu 32. - tulisiko Isosuosta tehdä Natura -arvio ja tuleva soidensuojeluselvitys

Sivu 36. - YVA- ohjelman kuvaus vaikutusalueen ympäristön nykytilasta ja kehityksestä suomatkailun suhteen

Sivu 37. - perustellun päätelmän tekee yhteysviranomainen. Joko on nimetty?

Sivu 39. - seurantaryhmästä puuttuu Syvämmaan Luonto Ry vaikka tuulipuisto vaikuttaa olennaisesti suomatkailukompleksiin. Onko tarkoitushakuista?

Sivu 45. - vaikutus alueen ulkopuolelle. Vaadimme suomatkailuselvityksen. Jos me suomalaiset pidämme soita itsestään selvyyksinä, niin niitä ne ei ole suurimmalle osalle maailman ihmisistä ja matkailu seudullamme tarvitsee jotain ainutlaatuista. Onko siinä vielä tuulipuistomatkatilu mukana, on mielenkiintoinen kysymys.

Sivut 46 ja 47. - suotornilla tulee tehdä melun ja välkkeen vaikutusten mittaus ja arviointi

Sivu 63. - lomarakennusten listasta puuttuu viralliset rakennusluvut saaneilta lämmitettävältä suotornilta ja suosaunalta. Ne saa joko Yli-lin, myöhemmin Oulun rakennusviranomaiselta. Näitä rakennelmia tulee käsitellä loma- ja matkailurakennuksina kaavoituksessa ja YVA- ohjelmassa. Näiden rakentamiseen on saatu 2000-luvun alussa sen aikuisen työvoimatoimiston avustusta noin 100 000 mk. Matka näiltä rakennuksilta Kotaselän tuulipuistoon tulee mitata todellisuutta vastaavaksi.

Sivu 64. - sivulla olevaan virkistyskäyttö-osioon tulee lisätä suotornikokonaisuus.

Sivu 66. - hyvä.. selvitetään tuulivoiman aiheuttamia vaikutuksia alueen virkistyskäyttöön, sekä positiivista on tuleva asukaskysely

Sivu 79. - näkymäanalyysi ja realistiset havainnekuvat on hyvä ottaa suotornin kattotasanteelta, sekä lisätä selvitys mahdollisista jään sinkoutumisista tornille.

Sivu 80. - Isosuon kalliopaljastuma, konglomeraattiesiintymä on hyvä merkitä karttaan, jota Suomen valtio ei ostanut ostaessaan suojelusuota muutama vuosi sitten. Esiintymä sijaitsee noin 1 km itään suotornilta. Esiintymän koristekiviaineslupa on rautettu parempia aikoja odottamaan, mutta tuskin on merkitystä tuulipuistoihin ja toisinpäin.

Sivu 92. - linnustokohdalla tulee Hökän aavan kurkien ja joutsenten pysähdyspaikat tarkastella paremmin ottaen huomioon suuret pellonraiviot, joissa linnut levähtävät ja oleilevat riistapelloissa. Viimeinen lause ko kohdassa on vailla totuutta, aihe poistaa se.

Sivu 93. - saukko asuu Martimojoen varrella, jossa talviset jäljet ja havainnot on nähty Martimojoen sillalta. Mannisen rannalla, tien ylityksessä on nähty jopa saukon poikanen viime kesänä, joten siitä voi tehdä päätelmän, että niitä täytyy olla kaksi. Ilveksen reviiri kulkee Vitsaojaa myötäillen, jossa jälkiä näkyy vuosittain.

Sivu 94. - Isosuon SI-1 alue käsitetään oikeana soidensuojelualueena Tornatorin ja yksityisten myytyä maita siihen tarkoitukseen. Tämä tieto on olennainen osa merkittävänä luontokohteena ja tulee jotenkin lisätä tähän kohtaan.

Sivu 96. - Isosuo kuuluu kartan mukaan Panumajärven ympäristön soiden, Suomen tärkeisiin lintualueisiin (FINIPA9). Sen merkitys tulee olla tiedossa YVA-arviossa.

Telia Finland Oyj

Telia Finland Oyj:llä (Telia) ei ole hankkeesta huomautettavaa, mutta jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Lisätietoja antaa tarvittaessa production-desk@teliacompany.com.

Väylävirasto

Tuulivoimaloiden sijaintia suhteessa liikenneväyliin ohjeistetaan Väyläviraston Tuulivoimalaohjeessa (Liikenneviraston julkaisuja 8/2012), joka tulee huomioida voimaloiden sijoittamisessa. Tuulivoimalan vähimmäisetäisyys on voimalan kokonaiskorkeus (torni+lapa) + suoja-alue väylän keskeltä lukien.

Tuulivoimalahankkeen suunnittelun aikana on riittävän ajoissa kiinnitettävä huomiota tuulivoimalan osien varastointiin ja kuljetusreittien selvittämiseen. Tuulivoimalakuljetukset vaativat aina erikoiskuljetusluvan. Erikoiskuljetusluvista lupaviranomaisena toimii Pirkanmaan ELY-keskus. Voimaloiden osien kuljetuksia varten maanteiden, siltojen ja rumpujen kanto-kyky on varmistettava hyvissä ajoin ennen kuljetuksia. Jos rakenteiden vahvistamiselle tai mahdollisten tasoliittymien ym. parantamistoimille, kuten tasoristeyskansien vahvistamiselle ja leventämiselle, todetaan tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Tämä koskee myös mahdollista valaisinpylväiden ja liikennemerkkien väliaikaista siirtoa sekä liittymien avartamista. Asian osalta tulee olla yhteydessä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen maanteiden hoidon projektipäällikköön. Liittymäluvut maanteille myöntää Pirkanmaan ELY-keskus.

Ensisijaisesti tuulivoimalakuljetukset tulisi suunnitella muuta reittiä kuin rautatien tasoristeysten kautta. Jos tasoristeysten käyttö lisääntyy tuulivoimaloiden rakentamisaikaisen liikenteen johdosta merkittävästi tai sen käyttötarkoitus muuttuu, on tienpitäjän haettava lisääntyvään tai muuttuvaan käyttöön oikeuttava Väyläviraston lupa. Väylävirasto voi liittää lupapäätökseen tasoristeysten rakentamista, uudenlaista käyttöä kunnossapitoa ja poistamista sekä tasoristeyskseen liittyvää tietä koskevia ehtoja, joiden toteutus kokonaisuudessaan tai osittain, voi jäädä luvanhakijan vastuulle. Tasoristeysluvan tarpeesta voi olla yhteydessä Väylävirastoon, kirjaamo@vayla.fi. Lisätietoja tasoristeysten ylittämisen suunnitteluun ja toteutukseen liittyen on ohjeessa: "Erikoiskuljetukset rautatien tasoristeysissä" (Väyläviraston julkaisuja 8/2021 sekä tiivistelmä).

Väylävirasto pyytää ottamaan huomioon tuulivoimalan osien kuljettamisreittien suunnittelussa Väyläviraston hanke- ja suunnittelukohteet, jotka löytyvät sivulta: <https://vayla.fi/suunnittelu-rakentaminen>.

Väylävirasto huomauttaa, että ajantasainen ohje on aina tarkistettava ohjeluettelosta Väyläviraston verkkosivuilta (<https://vayla.fi/palveluntuottajat/ohjeluettelo>).

Maanteiden osalta lausuu tarkemmin Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen L- vastuualue.

Yli-lin kuntalaisyhdistys ry.

YLEISTÄ

Yli-lin asukkaat ovat huolestuneina seuranneet viime vuosien aikana asuinalueeseemme kohdistunutta painetta tuulivoimapuistojen rakentamiseen yhä lähemmäksi kaupungin osamme läheisyyteen. Vireillä olevat Oulun kaupungin, Pudasjärven kaupungin ja lin kunnan tuulivoimapuistohankkeet piirittävät muutaman kilometrin säteen lähietäisyydeltä Yli-lin taajamaa sen lähikyliä. Tuulivoimapuistojen kokonaisvaikutuksen aiheuttamat haitat muuttuneisiin elinolosuhteisiin, luontoon ja kulttuurimaisemaamme ovat merkittäviä. Tuulivoimapuistojen kokonaisvaikutuksen arviointia tulisi tehdä asukkaiden viihtyvyyden, ympäristön pirstoutumisen, eläinten hyvinvoinnin sekä talouden, kuten kiinteistöjen arvojen alenemisen näkökulmasta. Lisäksi tuulivoimapuistojen kokonaisvaikutusta tulisi arvioida laajemmin ei vaan Yli-lin taajaman ja sen kylien, mutta myös lähialueiden kuten Kiimingin taajaman ja kylien sekä koko Oulun alueen näkökulmasta.

Oulun kaupungin tulee kaavoituspäätöksissään ottaa huomioon alueen asukkaiden ja siellä sijaitsevien eri toimijoiden intressit. Perustuslain 20 §:n toisen momentin mukaan "Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon."

Kotaselän tuulivoimapuiston lähimmillään vain 2 500 metrin päähän suunnitellut tuuliturbiinit tulevat aiheuttamaan Yli-lin taajamassa ja kylissä erittäin merkittäviä melu- ja maisemallisia haittoja niin vakituksille kuin vapaa-ajan asukkaille. Maisemamme muutoksella on kielteisiä vaikutuksia Yli-lin alueen ja laajemminkin Oulun seudun matkailutoiminnan edistämässä ja kiinteistöjen arvon alenemisessä. Näillä on negatiivinen vaikutus koko Oulun kaupungin aluetalouteen. Tuulivoimasta aiheutuvat melu-, välke- ja maisemahaitat tulee ottaa todesta. Perustuslain 20 §:n ensimmäisessä momentissa todetaan: "Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille." YVA-menettelyssä tulee arvioida erityisesti matkailun ja kiinteistöjen arvon alenemisen näkökulmasta yksittäistä tuulivoimapuistoa sekä kaikkien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutusta aluetalouden menetysten näkökulmasta.

SUOMEN KORKEIMMAT TUULITURBIINIT

Suomessa ei ole aikaisemmin rakennettu yli 350-metrin tuulivoimaloita. Kokemuksia ja mittauksia näin korkeaan lakikorkeuteen nousevista tuulivoimaloista, joiden meluhaitat ulottuvat selvästi kauemmaksi kuin nykyiset minimi raja-arvot antavat mahdollisuuden rakentaa, ei siis ole. Ilmattaren Vuolijoen rakennetussa puistossa, joissa tuulivoimaloiden korkeus on 220 metriä, on osoitettu yksityisillä mittauksilla, että 2,2 km päähän raja-arvot ylittyvät ajoittain jopa yli 20 db:llä nykyisen 40 db sallivan raja-arvon. 350 metriin kohoavista tuulivoimaloista tulee saada puolueeton meluhaitta-mittausarvio desibelihuipuista ja

28.11.2023

niiden meluhaittavaikutuksista Yli-lin taajamaan ja kyliin. THL:n julkaiseman tuulivoimahaittoja kartoittaneen tutkimuksen mukaan tuulivoimalat muuttivat asuntojen ääniympäristöä kaupunkimaiseen suuntaan. Ääniympäristön muutos oli erityisen häiritsevä silloin, kun ympäristöön ei muutoin kuulunut normaalisti paljon rakennetun ympäristön ääniä. Tutkimuksessa tuulivoimaloiden infraääneen liitettyä oireilua esiintyi 2,5 kilometrin säteellä 15 %:lla ja 20 kilometrinkin säteellä 5 %:lla väestöstä. Kotaselän noin 40–60 tuulivoimalan melu-yhteysvaikutus tulee arvioida YVA-menettelyssä.

Tuulivoimala-alueen meluhaitat Yli-lin taajamaan tulee huomioida tuulivoimaloiden mallinuksista, ja havainne kuvista tulee käydä selville millä tavoin Yli-lin ja sen kylien taajamiin sekä Oulun kaupungin taajamiin kuten lihin ja Kiiminkiin yleisvaikutus ulottuu. Näistä havainne kuvista tulee saada luotua selkeä käsitys niiden ympäristövaikutuksista ja laajuudesta. Havainne kuvia ja mallinuksia ei ole esitetty yli-iiläisille pidetyssä Kotaselän tuulivoimahankkeen yleisöinfossa 17.10.2023.

YHTEISVAIKUTUS

Yli-li Oulun kaupungin koillisosa on tunnettu jokien halkomasta luonnostaan, kesäasukkaistaan, Kierikkikeskuksesta sekä lukuisista perinteisen maatalouselinkeinon ja metsätalouden yrittäjistä. Yli-li on se Oulun osa, joka on eniten kiinni luonnossa ja sen tarjoamissa mahdollisuuksissa. Tätä vahvuutta tulee vaalia, tuulipuisto aivan kirkonkylän kupeessa ei sitä tee. Yli-lin houkuttelevuus asuinympäristönä ja tulomuuton kohteena perustuu luontoon, palveluihin ja kulkuyhteyksiin. Se on osa Oulun kaupunkia ja sen vetovoimaisuutta. Sen vuoksi kaupungin tulee huolehtia siitä, että tämän vetovoiman menetystä ei uhata tuulivoimahankkeilla. Vaikuttaa siltä, että Kotaselän hankkeen suunnittelussa on ammattimaisesti ja perusteellisesti huomioitu säännösten vaatimat reunaehdot, mutta ei huomioitu lähialueen ihmisiä ja Yli-lin taajaman houkuttelevuutta asuinympäristönä.

Kotaselän tuulipuistohankkeen yhteisvaikutukset niin Yli-lin keskustan taajama-alueeseen, kuin myös Yli-lin kyliin ja historialliseen jokimaisemaan ovat merkittävät. Kierikkikeskus ja Iijoki varsi ovat suosittuja kulttuuri-, retkeily- ja virkistysympäristöjä, joilla on suuri merkitys alueen viihtyvyyteen ja matkailuun laajemmaltikin. Lisäksi jokivarressa on paljon sekä vakituista että vapaa-ajan asutusta. Taajaman välittömään läheisyyteen näkyvät ja kuuluvat voimalat laskevat kiinteistöjen ja tonttien arvoa pysyvästi. Asuinviihtyisyyden näkökulmasta tuulivoimalapuisto rajaa rakentamista alueelle. Tuulivoimalat tulevat näkyviin hyvin laajana massiivisena vyöhykkeenä Yli-lin taajamasta ja lähikylistä katsottuna. Tuulipuistojen luoma vyöhyke muuttaa merkittävästi 45 kilometrin matkalla jokimaiseman, soiden ja koko Iijoen maisemakuvaa. Yhteisvaikutukset muiden tuulivoimapuistojen kanssa ovat merkittäviä asuinviihtyisyyden ja kiinteistöjen arvon laskemisen osalta niin pysyvän asumisen kuin loma-asutuksenkin osalta. Tällä on vaikutusta myös koko Oulun seudun maisema- ja luontoarvoihin perustuvalla matkailulla.

POROTALOUS

Tuulivoimapuiston välittömässä läheisyydessä on merkittävä määrä poroja eri paliskunnilla. Poroista saa osin elantonsa tällä alueella 150 henkilöä. Porotalouden vaikutukset tulisi arvioida yhteistyössä kaikkien hanketoimijoiden, hanketta valvovien viranomaisten ja paliskuntien kanssa.

LUONTO

Luontovaikutusten osalta on perusteltua tarkastella tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusta alueella esiintyvän lajiston elinympäristöjen määrän ja ominaispiirteiden muuttumiseen. Yhtenäisten metsä- ja suoalueiden pirstoutuminen ja elinympäristön laadun muutokset sekä infran rakentamisen ja tuulivoimala-alueiden käytön aiheuttama lisääntyvä häiriö vaikuttavat keskeisesti lajiston elinolosuhteisiin. On huomioitava, että suunnitteilla oleva Kotaselän tuulivoimapuisto rajoittuu suojeltuun Natura-alueeseen. Voimalaitosten siipien eroosiosta syntyvä muovisaaste uhkaa alueen pohjavesialueita. Yli-lin suot ja pellot ovat laulujoutsenten ja kurkien muuttoreittien varrella.

Tuulivoimapuistoilla niiden yhteisvaikutuksen vuoksi tulee olemaan pitkällä aikajänteellä merkittävä vaikutus eri eläinlajeihin. Kuinka merkittävä vaikutus, se tulee YVA-menettelyssä tarkasti selvittää ja informoida selvityksistä alueen asukkaita.

METSÄT

Tuulivoimapuistoalueelle kohdistuvien yhteisvaikutusten vuoksi talousmetsäalueiden ja niiden lomassa sijaitsevien arvokkaampien alueiden pirstoutumisen ongelmat muodostuvat todennäköisesti ainakin kohtalaisiksi tai merkittäviksi.

Kyseessä on iso ja siten merkittävästi luonnon ympäristöä muuttava hanke. Vaikutusten arviointi ekologisen verkoston osalta tulee olla riittävä. Tarkemmat selvitykset Kotaselän tuulivoimahankealueella ja sen lähiympäristössä puuttuvat. Ekologiset vaikutukset ulottuvat laajemmin koko Oulun alueelle, jonne suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet ovat muodostamassa ongelmallisia yhteisvaikutuksia. Mahdolliset haittavaikutukset tulee korvata alueella asuville ihmisille.

KAAVAMUUTOKSEN ARVIOINTI

Yli-lin kuntalaisyhdistys esittää, että Kotaselän tuulipuiston tekemisestä luovutaan ja mikäli se rakennetaan, tuulipuisto siirretään muualle Oulun kaupungin alueelle.

Yli-lin taajaman ja kylien ympärille on suunniteltu merkittävä määrä tuulivoimapuistoja, joiden vaikutus asumiseen haittavaikutuksineen ja kiinteistöjen arvojen laskemiseen on merkittävä. Yleiskaavan tulee perustua riittäviin selvityksiin. Osayleiskaava tulee laatia uudelta pohjalta siirtämällä tuulivoimapuistoja kauemmaksi Yli-lin taajaman ja sen kylien välittömästä läheisyydestä.

Esitämme, että kaupungin on etsittävä vaihtoehtoisia malleja Kotaselän tuulipuistolle niin, että se on **vähintään 15 km lähimmästä asutuksesta ilman että siitä aiheutuisi maisema-, melu ja luonnonhaittoja**. Näitä löytyy esimerkiksi Oulun ja Pudasjärven kaupunkien rajalta, joissa tuulivoimapuistoja on mahdollista rakentaa selvästi nopeammin ja jossa niitä on helpompi hallita.

Vaihtoehtoisia sijainteja ovat Tuuli-hankkeen perusteella entisen Yli-lin kunnan alueella ovat nro 157: 157. II-OULU: ETELÄSUO ja 145. OULU: 132 KYNKÄÄNLATVASUO, 141 TANNILA ja 145 SÄIPPÄHARJU.

TUULI-hankkeen-kohdekortit.pdf (pohjois-pohjanmaa.fi).

Kuntalaisyhdistys ei halua tuulipuistoja millekään näistä alueista ilman maanomistajan ja asukkaiden suostumusta

**ALUEELLEMME SUUNNATTUJEN TUULIVOIMAHANKKEIDEN HAITALLISET
VAIKUTUKSET MAISEMAAN, LUONTOON JA ASUMISEEN EIVÄT OLE
HYVÄKSYTTÄVIÄ**

Kotaselän tuulipuiston etukäteisselvityksissä ei ole huomioitu taajamaa liian lähelle tulevan tulipuiston lukuisia haittoja Yli-lin taajaman ja kylien asukkaille ja ympäristölle. Asukkaiden vastustus tuli selväksi 17.10.2023 järjestetyssä yleisötilaisuudessa. Sitä tulee kuunnella, koska kuntaliitoksen jälkeen yli-iiläiset tuntevat jääneensä vahvasti alisteiseen asemaan Oulun kaupungin päätöksenteossa.

Tuulipuistot ovat niin pitkäkestoisia ja laajasti vaikuttavia investointeja, että Oulun kaupungin päättävien tahojen ja luottamushenkilöiden tulee ottaa niihin kantaa. Kunnan tehtävä ei ole maankäyttöasioissa edistää tuulivoimayhtiöiden intressejä. Perustuslain 22 §:ssä sanotaan yksiselitteisesti: "Julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen."

Yli-lin kuntalaisyhdistys pyytää kaupungilta selvitystä siitä, miksi Kotaselän tuulipuisto valittiin alueeksi, vaikka valinnan varaa olisi ollut huomattavasti laajemmalla alueella. Oulun kaupungin rakennushankkeet tulee tehdä yhteistyössä alueen asukkaiden ja maanomistajien kanssa.

Mielipiteet

Mielipide 1

Tuulivoimaa ei Yli-lihin, kiitos!

Asun perheineen Yli-lin keskustassa omistusasunnossa ja emme tule hyväksymään kotiseutumme asuinalueiden lähelle tuulimyllyjä.

Mietin myös talojen jälleenmyyntiarvoa, ja lukuisia haittoja, joita asukkaille aiheutuu tuulimyllyjen haitoista.

Kotaselän tuulivoima-alue on sijaintina ihan järjetön, sijoittuu taajaman viereen, lähelle asutusta.

Tuulivoima ajatuksena on ihan ok, mutta täytyy ajatella sijoittamista tarkasti, emme hyväksy että niitä suunnitellaan Yli-lihin.

Aivan liian isoja härveleitä on suunnitelmissa, ja eihän täällä edes tuule riittävästi tuulimyllyjä ajatellen. Viekkää ne POIS täältä!

Minimivaatimuksessa pitäisi lukea että tuulivoimat sijoitettaisiin 10km asuinalueista. Tämä kilometrillinen ehto koskee hankettanne ja useita muitakin kotiseudullemme pyrkiviä vastaavia toimijoita.

Eläkää kiitos pilatko meidän asuinympäristöä.

Antakaa meidän elää luonnon rauhassa, ilman tuulimyllyjä.

Mielipide 2

En halua tuulivoimaa Yli-iihin pilaamaan maisemaa ja luontoa.
Omistan omakotitalon Yli-lissä.

Mielipide 3 (2 nimeä)

Asumme perheen kanssa Yli-iin keskustassa. Emme tule hyväksymään tuulivoimaloita asuinalueen läheisyyteen.

Kotaselän tuulivoima hanketta ei tule toteuttaa lähelle asutusta, sijainti on huono. Etäisyys on liian lyhyt alueen omakotitaloihin. Haluamme elää ilman tuulivoimaloita. Huolena vaikutuksista asukkaisiin, asukkaiden terveyteen ja hyvinvointiin. Vaikutus alueen luontoon ja eläimiin.

Mielipide 4

Asun perheineen Yli-lin keskustassa omistusasunnossa ja emme tule hyväksymään kotiseutumme asuinalueiden lähelle tuulimyllyjä.

Kotaselän tuulivoima-alue olisi sijaintina ihan järjetön, mutta sattuuhan niitä arviointivirheitä tekeville ja hyvä että kysytte mielipidettämme, niin saatte mielipiteiden lisäksi faktoja ja vähän huumoriakin samalla.

Olen ehdottomasti tuulivoiman puolesta liputtaja, kunhan ne rakennetaan vähintään 10km asuinalueista. Tämä 10km ehto koskee teidän hankettanne ja useita muitakin kotiseudullemme pyrkiviä vastaavia toimijoita.

Täällä Oulun reuna-alueen korvessa riittää ropelleiden pyörittämiseen ihan omaakin kairaa kun menette pois taajaman nurkilta!

Infran rakentamiseen on jo valmiita metsäteitä vanhoille tai nykyisille turvesuoalueille, alueet on valmiiksi aavaa, ei tarvitse hiilinieluja hakkauttaa tarpeettomasti. Saa ropellit tuulta, sääsketkin kyytiä, oispa niin tehokkaita että "puhaltaisivat" nuo porotkin helvettiin tuosta autotieltä.

Mikäli tarvitsette hankkeenne rakentamiseen työmiehiä, työnjohtoa olkaa yhteydessä, meille ei tarvitse maksaa päivärahoja, eikä majoitusta. Teemme yhteistyössä kunnialla hankkeet mitä sovitaan.

Toivon että työllistyisin tuulivoima alalle oman kotiseutuni tai lähiseudun hankkeisiin.

Mielipide 5

Olen sitä mieltä, että Kotaselän alueelle ei saa missään tapauksessa rakentaa tuulivoimaa.

Myllyt tulisivat näkymään pihalleni, mitä en voi hyväksyä.
Ylipäättään arvostan kyseisiä hankkeita varsin vähän.

Mielipide 6

Kotaselän tuulivoimahankkeessa kannatan ehdottomasti vaihtoehtoa VE0, hanketta ei toteuteta.

Jos Yli-lin alueelle on aivan välttämätöntä sijoittaa tuulivoimaa, se on sijoitettava huomattavasti kauemmas asutuksesta. Kotaselän alue on aivan liian lähellä mm. Yli-lin kirkonkylää.

Tuulivoimalat myös pilaavat arvokkaita jokimaisemia. Omistan Karjalankylässä rantatontin, jolle ei ole saanut rakennusoikeutta, koska ranta-alue, jonka läpi maantie 851 kulkee, halutaan maiseman vuoksi pitää kaavassa avoimena. Nyt kuitenkin suunnitelmissa on täyttää joen vastarannan näkymä tuulivoimaloilla.

Mielipiteeni on yksiselitteinen Ei Kotaselälle. Tuulivoimalat voivat olla kauempana sieltä, missä huomattava määrä ihmisiä asuu, liikkuu ja nauttii luonnosta, maisemista ja luonnonrauhasta.

Mielipide 7

Haluan esittää metsäyhtymämme puolesta, että VE1 olisi soveltuvampi vaihtoehto. Siinä vaihtoehdossa hyödynnetään vanhat tiepohjat. Tämä ei pahentaisi hiilisidontaa eikä aiheuta metsäkatoa.

VE2 veisi paljon metsämaata teiden "alle".

Joku esitti 18.9.2023 että tuulimylly 7 olisi liian lähellä metsästysmajaa. Mielestämme ei ole ja tuulimylly sopii olemaan siinä mihin suunniteltu. Maisemaan muutenkin tulee myllyjä niin haittaa ei ole...

Mielipide 8

Olipas mielenkiintoinen seurata kierikissä tapahtuvaa keskustelua.

Kuunnelkaa meitä asukkaita, se myös tuli ilmi paikallaolevien asukkaiden suusta että ovat huolissaan siitä ettei meitä Yli-liläisiä kuunnella. Meille Yli-liläisille jätetään näistä Tuulivoima-alueista haitat ja hyödyt kääritään kaupungin kirstuun. Ei missään nimessä saisi asutusten lähelle näitä sijoitella. Lääniä on kyllä muualla. Karttaa katsoo, niin tilaa kyllä löytyy korvesta, eikä tarvitsisi asutusten lähelle sijoittaa.

Kuulkaa huolemme, emme todellakaan halua olla vain kärsijän roolissa tässä.

Mikäli suunnitellaan tuulivoimaa Ouluun, niin täytyy haittoja jakaa eri puolille, ei voi vain meitä Yli-liläisiä taas lytätä maanrakoon. Meilläkin 3 pientä lasta (4v, 2v ja 0v), emme halua heitä altistaa tuulivoimalle. Olemme todella inhottavassa tilanteessa.

Mikäli keskustelutilaisuuden kommentteja kuuntelee, niin ymmärtää sen mikä on asukkaiden kanta, täytyyhän sillä olla painoarvoa...

Olemme tosi väsyneitä vastarintaan...

Mielipide 9

Onko alueen ihmisten mielipiteillä näihin todellisuudessa mitään merkitystä? Jos esimerkiksi 700 (700) ihmistä on ehdottomasti hanketta vastaan niin sehän kuulostaa määrällisesti kohtuullisen vähäselältä ihmisryhmältä, eikö? Mutta jos kyseinen hanke koskettaa vain yhdeksääsataa (900) ihmistä niin se on prosentuaalisesti hyvinkin suuri joukko alueen ihmisistä. Pieni kylä, vähän asukkaita en vielä yhtään positiivista mielipidettä kyseiseen hankkeeseen ole kuullut. Mutta näitä pelkkiä mielipiteitä olettekin varmaan jo paljon kuullut. Tässä itsellä joitakin perusteluja joiden jo itsessään pitäisi kaataa kyseinen hanke. Yli-li on poronhoitoalueen rajakunta. Miten käy kun tuollaisia 350m korkeita mörköjä tuodaan keskelle niiden elinaluetta? Miten käy kaikille muille eläimille kyseisillä alueilla. Minäpä kerron. Porot etsii rauhallisempia elinalueita itselle. Mitä se tarkoittaa kun Yli-li on poronhoitoalueen rajalla? Porothan eivät sitä rajaa tiedä ja ne varmasti levittäytyvät yhä kauemmas ja kauemmas rajasta ja poronhoito alueella vaikeutuu huomattavasti ellei mahdollistaa. Tämäkin on joillekin alueella asuville elinkeino. Hankealueella on hirvenmetsästys alueita. Tämä voidaan kyseisellä alueella varmasti unohtaa sillä eihän se ole millään tavalla luonnollista alueen eläimille että heidän elinympäristöön tuodaan tollaisia äänekkäitä korkeita myllyjä. Se että luonnonlakeja, ihmisten elinkeinoa ja ihmisten rauhaa ja heidän mielipiteitään uhmataan muutamalla tuulimyllyllä on ihan uskomattoman huono ajatus. Toivottavasti kaikki nämä asiat ja mielipiteet mitä alueen ihmiset tuovat esille saa hankkeesta päättävät ajattelemaan ja huomaamaan kuinka käsittämätön ja surkea idea tämä on ollut jo ajatuksen tasolla. Maassamme on varmasti alueita joissa tuulimyllyjen haittavaiikutukset ovat huomattavasti pienempiä eikä se häiritse näin paljon alueen ihmisten ja eläinten elämää. Kiitos.

Mielipide 10

Asun perheeni kanssa Yli-lin keskustan tuntumassa taajama-alueella, alle 2 km päässä suunnitellusta Kotaselän tuulivoimala hankkeesta. Vastustamme tuulivoimala hanketta, koska se on aivan liian lähellä asutusta. Tuulivoimala aiheuttaisi meluhaittaa lähellä asuville ihmisille. Yli-lissä on lisäksi paljon erilaisia muuttolintuja tällä alueella, myös Suomessa harvinaisempia, joiden lentorataan tuulivoimalat vaikuttaisivat negatiivisesti. Tuulivoimalat tulee rakentaa jonnekin kauemmas taajamasta!

Mielipide 11

Kuuntelin etänä hanketta koskevaa yleisötilaisuutta Youtuben välityksellä tiistaina 17.10.2023 Kierikkikeskuksen auditoriosta ja mielestäni se oli hyvä ja silmiä avaava. Esitelyt, keskustelut ja kysymykset olivat vuorovaikutteisia ja tunnelma avoin. Toivottavasti asiaan voisi vielä vaikuttaa kuten tilaisuudessa kerrottiin.

En vastusta tuulivoimaloiden rakentamista, mutta niiden massiivinen sijoittaminen liian lähelle Yli-lin kirkonkylää ja jokivarren asutusta on huono idea. Yli-lin jokivarren vetovoima on sen rauhallisuudessa, erämaahenkisessä hiljaisuudessa ja pohjoisen luonnossa. Tuulivoimapuiston tuominen näin herkän alueen lähelle rikkoo asuin- ja lomailuympäristön ominaispiirteet.

Isäni puolen oululaissuvulla on kunnostettu kesäpaikka Keskikylässä ja käymme siellä lomavietossa nimenomaan paikan rauhallisuuden takia. Matka etelästä on pitkä, mutta aina se kannattaa. Yli-lin arvo on sen hiljaisessa tunnelmassa, kylä on syrjässä valtateistä ja vilскеestä. Nykyään tuollaisia paikkoja sanotaan voimapaikoiksi.

Toivon, että paikallisia kyläläisiä ja täällä kauempana asuvia lomanviettäjiä kuunnellaan ja hanke siirretään kauemmas etelään tai pienennetään niin, että Yli-lin kirkonkylän ja joki-varren asukkaat eivät joutuisi kärsimään meluhaitoista. 2,4 kilometrin etäisyys tuulivoimaloista pilaisi Yli-lin kyläseudun viehätysten ja melu olisi merkittävä ympäristöhaitta. Toivotavasti suunnitteluasia voidaan ratkaista niin, että meluhaitoilta vältetään.

Mielipide 12

Tuulivoimapuisto tulee kokonaisuudessaan alueelle jolla on runsas kanalintujen soidin- ja pesintäalue. Tunnettuja syitä kanalintujen kuolleisuuteen ovat metsätalouden aiheuttama metsien muutos ja pirstoutuminen, liikenne, sähkölinjat ja erilaiset aidat. Olisiko mahdollista selvittää kanalintujen elinpiirit ja soidinalueet, ja täten välttää tuulivoimaloiden sijoittamista niiden läheisyyteen? Toivon että aiheesta tehdään kattava selvitys ja rakennuspäätökseen otetaan huomioon tutkittu tieto. Suot ja kosteikot ovat erityisen tärkeitä kanalinnuille, joten toivottavasti niiden läheisyyteen ei tuulivoimaloita sijoiteta.

Tuulivoimapuisto tulee kokonaisuudessaan Martimon metsämiehet-metsästysseuran metsästysalueelle. Onko harkittu millainen vaikutus tuulivoimapuistolla on metsästykseseen ja täten usean paikallisen perheen harrastukseen? Alueen luontoarvo alenee mm. tulevan meluhaitan vuoksi.

Voisiko lijoen maisemaa yrittää varjella vähentämällä pohjoisen voimaloiden määrää ja madaltaa tulevien voimaloiden pyyhkäisykorkeutta? Vähäisempi voimaloiden määrä tukisi myös taajaman asukkaiden toiveita voimaloiden pidemmästä etäisyydestä Yli-lin kylälle.

Mielipide 13

Äkkiä estäkää tuulivoiman saartaminen Yli-lihin. Yli-lin alueelle riittänee yksi alue, joka on jo luvitettu pahkakoskelle. Loput alueet voitte laittaa muualle... Emme halua tuulivoimaa Yli-lihin. Kuka korvaa meille asuntojen arvojen laskut, sekä haittakorvaukset. Yli-lin kuntalaisyhdistys Ry ei kannata tuulivoimaa Yli-lihin. Miten saamme tuulivoiman pysäytettyä???

Mielipide 14

KOTASELÄN TUULIVOIMALAHANKKEEN YVA-MENETTELYSSÄ TULEE HUOMIOIDA SEURAAVIA ASIOITA

1) vaikutukset maankäyttöön, vaikutukset maisemaan ja merkittäviin, maisema-alueisiin 2) vaikutukset muinaismuistoihin ja alueen kulttuurihistoriaan 3) vaikutukset rakennuspaikkojen luonnonympäristöön 4) vaikutukset pesimä- ja muuttolinnustoon, vaikutukset eläimistöön ja EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin. 5) vaikutukset lähialueiden Natura- ja muihin luonnonsuojelualueisiin 6) melun ja varjon vilkkumisen vaikutukset 7) vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen 8) yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa 9) sähkönsiirron vaikutukset 10) Hankkeen vaikutukset arvioidaan koko sen elinkaaren ajalta eli noin 40 vuoden mittaiselta ajanjaksolta. 11) Vaikutustenarviointi tulee jakaa rakentamisen aikaisiin ja toiminnan aikaisiin vaikutuksiin 12) Lisäksi huomioidaan tuulivoimapuiston käytöstä poiston vaikutukset. 13) Ympäristövaikutukset tulee arvioida puolueettoman asiantuntijan työnä laadittaviin selvityksiin sekä olemassa olevaan konkreettiseen tietoon perustuen. 14) Hankkeen yhteydessä tulee käyttää erilaisia ja asianmukaisesti kohdennettuja selvitys- ja arviointimenetelmiä, kuten maastoinventointeja, eri mallinutusmenetelyä. 15) Yli-lin taajama-alueen ympärille suunniteltavien tuulivoimapuistojen

kokonaisarviointissa tulee huomioida kaikki lähialueen tuulivoimalapuistot 16) Jokaiselle kyläläiselle ja vapaa-aika asuvalle tulee kohdistaa kysely/kuulemiskirje sähköpostitse tai paperisesti tai netin välityksellä asumisen viihtyisyyden huonontumisesta 17) Arvio osayleiskaavan siirtämisestä lähelle Pudasjärven ja Oulun rajaa.

YLEISTÄ

Rakenteilla olevat tuulivoimalapuistoja tulisi myös arvioida kokonaisuutena eikä pelkääntään yhtä tuulivoimapuistoa. Tuulivoimapuistot piirittävät muutaman kilometrin säteellä lähietäisyydeltä Yli-lin taajamaa sen lähikylä. Tuulivoimapuistojen kokonaisvaikutuksen aiheuttama haitat muuttuneisiin elinolosuhteisiin ja luontoon ja kulttuurimaisemaan ovat merkittäviä. Tuulivoimapuistojen kokonaisvaikutuksen arviointia tulee tehdä asukkaiden viihtyisyyden, ympäristön pirstoutumisen, eläinten hyvinvoinnin sekä taloudellisuuden kuiten kiinteistöjen arvojen alenemisen näkökulmasta. Lisäksi tuulivoimapuistojen kokonaisvaikutusta tulee arvioida laajemmin Yli-lin taajaman sekä kylien ja lähialueiden taajamien lin kunnan ja Kiimingin taajaman näkökulmasta.

Noin 2 500 Yli-lin taajamassa ja kylissä vakituista ja vapaa-ajan asukasta koskettava melu ja maisemallinen haitat ovat merkittäviä. Maisemamuutoksella on kielteisiä vaikutuksia Oulun seudun ja eteenkin Yli-lin alueen matkailutoiminnan edistämisessä. YVA-menettelyssä tulee arvioida erityisesti matkailun ja kiinteistöjen arvon alenemisen näkökulmasta yksittäistä tuulivoimapuistoa sekä kaikkien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutusta aluetalouden menetysten näkökulmasta.

Suomessa ei ole kokemuksia 350 metrin lakikorkeuteen nousevista voimalaloista, joiden meluhaitat ulottuvat selvästi kauemmaksi kuin nykyiset minimi raja-arvot antavat mahdollisuuden rakentaa. Ilmattaren Vuolijoella rakennetussa puistossa, joissa tuulivoimaloiden korkeus on 220 metriä, on osoitettu yksityisillä mittauksilla, että 2,2 km päähän raja-arvot ylittyvät ajoittain jopa 20 db nykyisen 40 db sallivan raja-arvon. 350 m kohoavista tuulivoimaloista tulee saada puolueeton meluhaitta mittauservio (Ei ilmattaren tilaamana) desibelihiipuista ja niiden meluhaittavaikutuksista Yli-lin taajamaan ja eri kyliin. Lisäksi alueelle suunnitellun noin 40–60 tuulivoimalan melu yhteysvaikutus tulee myös Yva-menettelyssä arvioida. Tuulivoimapuisto alue rajoittuu Natura-alueeseen. Yva-menettelyssä tulee arvioida eläimistöille ja kasvistolle johtuva haitta. Suomessa ei ole käsitystä ja kuvaa yli 350 metrin voimaloista haittavaikutuksista, koska niitä ei ole rakennettu. Tuulivoimala-alueen meluhaitat Yli-lin taajamaan, tulee huomioida tuulivoimaloiden mallinnoista ja havainnekuvista tulee käydä selville millä tavoin Yli-lin ja sen kylien taajamiin sekä Oulun kaupungin taajamiin kuten lihin ja Kiiminkiin yleisvaikutus ulottuu. Monenlaisista havainnekuvista tulee saada luotua käsitys niiden ympäristövaikutuksista ja laajuudesta.

KAAVA MUUTOKSEN ARVIOINTI

Yleisesti voidaan sanoa, että Yli-lin taajaman ja kylien ympärille on suunniteltu merkittävä määrä tuulivoimapuistoja, joiden vaikutus asumisen haittavaikutuksineen ja kiinteistöjen arvojen laskemiseen on merkittävä. Hankkeita tulisi tarkastella yksityiskohtaisesti ja myös kokonaisvaltaisesti yhdessä niiden ekologisista yhteyksistä toisiinsa nähden. Yleiskaavan tulee perustua riittäviin selvityksiin. Osayleiskaava tulee laatia uudelta pohjalta siirtämällä tuulivoimapuistoja kauemmaksi Yli-lin taajaman välittömästä läheisyydestä. Pudasjärvi-Yli-li raja-alueelle. Siellä niiden haittavaikutukset jäävät selvästi vähäisemmäksi ja on mahdollista, että kirjallisesti valittajia ei tulisi lainkaan. Taajama-alueen viereen suunnitella olevaan kohteeseen kirjallisia valittajia eri oikeusasteisiin tulee varmasti olemaan

merkittävä määrä. Valittajat luonnollisesti viivästyttävät hankkeen toteutumista. Siksi osayleiskaavalla tuulivoimapuisto alue tulisi siirtää n. 15 km kauemmaksi Oulun ja Pudasjärven rajamaille, jonne olisi selvästi nopeampaa ja hallinnollisesti helpompaa tuulivoimapuistoja rakentaa.

YHTEISVAIKUTUS

Voidaan arvioida Yli-lin kaikkiin kyliin erityisesti Yli-lin keskustan taajama-aluseen tuulipuiston yhteisvaikutukset ja kulttuuri historialliseen jokimaisemaan vaikutukset ovat merkittävät. Kierikkikeskus ja Iijoki varsi on suosittu retkeily- ja virkistysympäristö jossa on paljon ympäristö ja matkailullisia vaikutuksia. Lisäksi jokivarressa on paljon ja vapaa-ajan asutusta. Taajaman välittömään läheisyyteen näkyvät ja kuuluvat voimat laskevat kiinteistöjen ja tonttien arvoa pysyvästi. Asuinviihtyisyyden näkökulmasta tuulivoimalapuisto rajaa rakentamista alueelle. Tuulivoimalat tulevat näkyviin hyvin laajana massiivisena vyöhykkeenä Yli-lin taajamasta ja lähikylästä katsottuna. Tuulipuistojen luoma vyöhyke muuttaa merkittävästi 45 km matkalla jokimaiseman, soiden ja koko lijoen maisemakuvaa. Yhteisvaikutukset muiden tuulivoimapuistojen kanssa ovat merkittäviä asuinviihtyisyyden ja kiinteistöjen arvon laskemisen osalta niin pysyvän asumisen kuin loma-asutuksenkin osalta. Tällä on vaikutusta myös koko Oulun seudun maisema- ja luontoarvoihin perustavalle matkailulle. Katsomme, että haitalliset vaikutukset maisemaan ja asumiseen tulee poistaa. Alueelle suunnatut eri tuulivoimalahankkeiden yhteisvaikutukset maisemaan eivät ole millään tavoin hyväksyttäviä. Hankkeiden suunnittelussa tulee keskittyä ennen kaikkea haitallisten vaikutusten tehokkaaseen korjaamiseen.

POROTALOUS

Tuulivoimapuiston välittömässä läheisyydessä on merkittävä määrä poroja eri paliskunnilla. Osin elantonsa saa 150 henkilöä poroista. Porotalouden vaikutukset tulisi arvioida yhteistyössä kaikkien hanketoimijoiden, hanketta valvovien viranomaisten ja paliskuntien kanssa. Kiiminki-Kollaja paliskunnan porojen lisääntymis- ja vasomisalue on kauttaaltaan tuulivoimapuistoalueella lisäksi porot saattavat häiriintyä pysyvästi pois merkittävän suuressa laiduntamisalueesta, mikä saattaa lisätä tarharuokinnan määrää ja vahingoittaa elinkeinoa pysyvästi.

Eri eläinlajeihin tuulivoimapuistoilla niiden yhteisvaikutuksella tulee olemaan pitkällä aikajänteellä merkittävä vaikutus. Kuinka merkittävä vaikutus, se tuli YVA-menettelyssä selvittää.

LUONTO

Luontovaikutusten osalta olisi perusteltua tarkastella tuulivoimahankkeet yhteisvaikutusta alueella esiintyvän lajiston elinympäristöjen määrän ja ominaispiirteiden muuttumiseen. Yhtenäisten metsä- ja suoalueiden pirstoutuminen ja elinympäristön laadun muutokset sekä infran rakentamisen ja tuulivoimala-alueiden käytön aiheuttama lisääntyvä häiriö vaikuttavat keskeisesti lajiston elinolosuhteisiin.

METSÄT

Tuulivoimapuistoalueelle kohdistuu yhteisvaikutuksia, talousmetsäalueiden ja niiden lomassa sijaitsevien arvokkaampien alueiden pirstoutumisen vuoksi. Yhteisvaikutukset muodostuvat todennäköisesti ainakin kohtalaisiksi tai merkittäväksi.

LOPUKSI

Kyseessä on iso ja siten merkittävästi luonnon ympäristöä muuttava hanke. Vaikutusten arviointi ekologisen verkoston osalta tulee olla riittävä. Tarkemmat selvitykset hankealueella ja sen lähiympäristössä puuttuvat. Mahdolliset yhteisvaikutukset ulottuvat laajemmin koko Oulun alueelle ja suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet ovat muodostamassa yhteisvaikutuksia. Hankkeita tulisi tarkastella yksityiskohtaisesti ja myös kokonaisvaltaisesti yhdessä ekologisista yhteyksistä. Vaikutusten seurannasta, että laaditaan yleispiirteinen suunnitelmaehdotus hankkeen vaikutusten seuraamiseksi ja mahdolliset haittavaikutukset tulee korvata alueella asuville ihmisille. Lisäksi YVA-raportti tulee tuottaa selvityksen jokaisen taajamassa asuvan näkökulmasta mahdollisesta melusta ja asumisviihtyisyyden rajoittavasta luonnollisen näköalan menettämisestä laajasti koko taajaman alueella. Erityisesti etelään suunnitteilla oleva Kotaselän tuulivoimapuisto rajaa voimakkaasti luonnollista maisemakuva.

Mielipide 15

Meillä on paljon käytetty kesämökki tuulivoima-alueen rajalla. Pyydämme, että eteläisimmät tuulivoimalat poistetaan suunnitelmista. Mökkimme sijaitsee Katoslammen rannalla, Rännikosken tiellä. Emme halua, että tuulivoimalat pilaavat mökkimme viihtyvyyden. Lähettyvillä on myös muita mökkejä.

Mielipide 16 (yhteensä 7 nimeä)

Viite 1: Kotaselän tuulivoimahanke ja ympäristövaikutusten arviointiohjelman esittelytilaisuus 17.10.2023 klo 17.00–19.00.

Viite 2: Kotaselän tuulivoima-alueen osayleiskaava/ Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 31.8.2023/AFRY Finland Oy

Viite 3: Tuulivoimarakentamisen suunnittelu, Ympäristöhallinnon ohje 5/2016, päivitys 2016

Viite 4: Tuulivoimaloiden infraäänien vaikutus sen leviämisen perusteella voimaloiden ympäristössä olevien terveyteen Suomessa, Suomen ympäristöterveys ry (SYTe ry). Infraääni aiheuttaa terveyshaittoja jopa 15-20 km:n etäisyydellä tuulivoimaloista – riskietäisyys kasvaa voimaloiden tehon, määrän tai korkeuden kasvaessa tai pitkäaikaisaltistuksessa | Suomen ympäristöterveys – SYTe ry

LÄHTÖKOHTA

Kotaselän tuulivoima-alueen osayleiskaava, joka sijaitsee Yli-lin taajaman eteläosassa, on laitettu vireille ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) nähtäville. Nähtävilläoloaika ja mielipiteiden antoaika päättyy 1.11.2023.

Tämä mielipide/esitys on osa tätä OAS- ja YVA-prosessia. Lähtökohtana on käytetty Oulun kaupungin tiedotus- ja keskustelutilaisuudessa 17.10.2023 klo 17.00–19.00 jaettavaa materiaalia ja tapahtumaan liittyvää ennakkomateriaalia, ks. viite 1.

Me osallistujat olemme Yli-lin taajama-alueella asuvia tai suunnitellulla tuulivoiman vaikutusalueella asuvia (kesä)asukkaita ja maanomistajia. Mainittakoon, että Yli-lin taajama-

alue ja läntinen lijkivarsi on vain noin 2,4 km:n päässä Kotaselän tuulivoimalan alueelta. 5 km:n sisällä hankkeesta on suurin osa Yli-lin kyläkeskuksista.

Kotaselän tuulivoimahankkeen vaikutusalueella asuu iso osa Yli-lin asukkaista. Kesäisin alueen asukasmäärä kasvaa vielä lisää eli hankealueen lähivaikutusalueella asuu noin 2000–2500 asukasta. Koko Yli-lin talousalue jokivarsineen on haluttua virkistys- ja matkailu-alue. Ks. Viite 2: kuva 3–2. Hankealueen lähiseudun asuin- ja lomarakennukset.

Tämä mielipide/esitys perusteluineen sisältää yhteisen vastineen Kotaselän tuulivoimahankkeen osayleiskaavan valmisteluaineistoon sekä ympäristövaikutusten arviointiselostukseen. Toimitamme tämän asiakirjan vastaanottajille sähköpostilla.

ESITYS

Me Kotaselän vaikutusalueen asukkaat ja maanomistajat emme voi katsoa vierestä, kun Yli-lin taajaman läheisyyteen suunnitellaan rakennettavaksi laajaa tuulivoimalapuistoa (VE1/18 kpl). Huoimme on, että tällä suunnitellulla ja taajaman läheisyyteen rakennetulla tuulivoimahankkeella tulee olemaan keskeinen haittavaikutus alueen asukkaiden elinoloihin, maanomistajien kiinteistöjen arvojen alenemiseen ja alueen talouden ja yritystoiminnan vajavaiseen kehittymiseen.

Me emme vastusta tuulivoimarakentamista, mutta me haluamme, että niiden sijainnilla ei rajoiteta alueen asukkaiden ja yrittäjien sekä matkailijoiden ja lomalaisten elinehtoja. Lisäksi pidetään huoli kohtuudella luonnosta ja ympäristöstä. **Ympäristöhallinnon ohje 5/2016 mukaan paras tapa käsitellä ja torjua tuulivoimapuistojen aiheuttamia ongelmia on sijoittaa tuulivoimalat riittävälle etäisyydelle asutuksista ja herkistä kohteista, ks. Viite 3.**

Esitämme, että Kotaselän tuulivoimahankkeen aluetta siirretään selkeästi suunnitellusta etelämmäs ja jos tämä ei ole mahdollista, niin selkeästi idän suuntaan. Tärkeintä on minimoida Yli-lin taajamaan ja läntiseen lijkivarteen kohdistuvat haitat. Suunniteltujen tuulivoimapuistojen yhteisvaikutus tulee myös tarkastella erikseen tässä yhteydessä.

ESITYKSEN PERUSTEET JA VAATIMUKSET

Energia- ja ilmastovaihe- ja maankäytön suunnittelun yhteydessä Kotaselän hankealue on osoitettu potentiaalisena tuulivoimaloiden alueena (tv-3 alue, numero 513). Kuitenkin tämä maankäytön suunnittelussa oleva tuulivoima-alue on paljon pienempi kuin mitä on nyt esitetty Kotaselän tuulivoimahankesuunnittelussa. Miksi näin on ja mihin perustuu alueen merkittävä laajentaminen?

Onko 2x110 kV –liityntävoimajohdon YVA-arviossa (liittyy Pahkakosken tuulivoimahankkeeseen) otettu huomioon Kotaselän tuulivoimahankkeen suunnitelma, millä tasolla ja minkälaisella sisällöllä? Voidaanko näin toimia, että keskeneräinen Kotaselän hanke, jolla ei ole ollut vielä lopullista lupaa, ohjaa näinkin merkittävää YVA-arviota, mitä Pahkakosken tuulivoimalahanke on, ja Kotaselän hanke on yhdistetty tähän tarkasteluun keskeneräisenä. Edelliseen perustuen, vaadimme, että Kotaselän tuulivoimalahankkeen YVA-menettelyyn liitetään sähkönsiirron ympäristövaikutusten arviointi. Ks. Viite 2.

Miksi Yli-lin energia- ja ilmastovaihe- ja maankäytön suunnittelussa Yli-lin keskustaajama on "piirretty" tuulivoimahankkeilla? Miten se on selitettävissä, että jopa 350 metriin yltävät

tuuliturbiinien lavat, jotka tulevat näkymään korkeutensa vuoksi erinomaisen hyvin Yli-lin taajamaan ja mahdollisesti myös tulevaisuudessa usealta tuulivoimalahankealueelta samanaikaisesti, että ne eivät häiritsisi ihmisten ja eläinten rauhaa sekä elämää kokonaisvaltaisesti yöt ja päivät?

Entä mikä on Kotaselän hankkeen ja muiden Yli-lin alueen tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutus taajaman maisemaan, visuaaliseen herkkyyteen, ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen? 350 metriin yltävät tuuliturbiinien lavat tavoittavat maan kaarevuuden vuoksi horisontin vasta jossakin noin 67 km:ssa riippuen tietenkin tällä matkalla olevista mahdollisista korkeusesteistä eli Yli-lin alueelle maakuntakaavaluonnoksessa suunnitellut tuulivoimalat näkyvät kaikki Yli-lin taajamaan esteettömästi. Tasaisella maalla seisovan havaitsijan (pituus 1,7 m) geometrinen horisontti on noin 5 km:n päässä ja hän voi nähdä tuulivoimien lavat, jos hänen etäisyytensä on enintään noin 72 kilometriä (=havaitsijan horisontin+voimalan lapojen horisontin etäisyys). Miten tässä kaavasunnittelussa on otettu ja otetaan jatkossa näiden kaikkien voimalahankkeiden erillinen ja yhteinen ympäristövaikutus huomioon? Onko Yli-lin 360 asteinen taajamanäkymä jatkossa yksi vappuhuiska-meri? Ks. Viite 2.

Vaadimme, että YVA-arviossa tulee Yli-lin taajama-alueelle tehdä erillisten hankkeiden lisäksi useamman tuulivoimahankkeen/puiston yhtäaikainen vaikutusten arviointi. Yli-lin taajamasta alle 10 km:n säteellä on tuulivoimahankkeita vireillä 4 kpl ja yli 10 km:n säteellä 6 kpl. Ks. Viite 2: Kuva 6-5. Lähialueen vireillä olevat tuulivoimahankkeet.

Kotaselän hankkeelle tulee esittää eri hankevaihtoehtojen YVA-arviot (VE0, VE1 ja VE2) ja erityisesti ottaa huomioon taajama-alueen läheisyys ja hankkeen kokonaisvaltainen ympärivuorokautinen vaikutus ihmisiin, eläimiin ja linnustoon. Merkittävää tässä on tuuliturbiinien lapojen korkeus ja niiden aiheuttama iskemästä syntyvä melusaaste, infraääni ja välke Yli-lin taajamaan ja läntiseen lijkivarteeseen. Vaikutuksessa tulee arvioida myös eri tuulensuunnat ja äänen etenemisen yhteisvaikutus riittävällä aikavälillä. Ympäristöhallinnon ohje 5/2016 mukaan *"keskeisin meluntorjuntakeino on kuitenkin riittävä etäisyys tuulivoimalan ja asutuksen sekä muiden melulle herkkien kohteiden välillä"*. Ks. Viite 2 ja 3.

Suomen ympäristöterveys ry:n tekemän tutkimuksen mukaan erilaisia terveyshaittoja esiintyy jopa 15-20 km:n etäisyydellä tuulivoimaloista. Riskietäisyys vaihtelee olosuhteiden mukaan ja se kasvaa voimaloiden korkeuden, määrän ja tehon kasvaessa sekä pitkäaikaisaltistuksessa. Yli-lin ympäristöön tulevat tuulivoimalat ovat maksimissaan 350 metriä korkeita ja teholtaan 10 MW:n voimaloita, joten edellä kuvattujen ongelmien ilmaantumisen riski on suuri. Ks. Viite 4.

Mielipide 17

Kangasojan yhteismetsän osakkaana näen hankkeen kannatettavana. Alue on mielestäni oikein hyvin tuulisähkön tuotantoon soveltuva, koska se on luontoarvoiltaan jo valtaosin jollain tavalla "pilattu". Lähimpänä asutusta olevien myllyjen paikkaa voisi vielä harkita, mutta toivottavasti koko hanketta ei niiden takia kuopata.

Mielipide 18

Onko alueen lintukantaa arvioitu mitenkään.

Alueella sijaitsee useita mm. useita metsojen soidinalueita ja on hyvin keskeinen alue metsojen poikastuotantoon. Nämä asiat selviävät alueella sijaitsevan riistakolmion laskentatuloksista.

Mielipide 19

KOTASELÄN TUULIVOIMALAHANKKEEN YVA-MENETTELYSSÄ TULEE HUOMIOIDA SEURAAVIA ASIOITA SEKÄ HUOMIOIDA UUELLEEN KAAVOITUKSESSA

- 1) vaikutukset maankäyttöön, vaikutukset maisemaan ja merkittäviin, maisema-alueisiin
- 2) vaikutukset muinaismuistoihin ja alueen kulttuurihistoriaan
- 3) vaikutukset rakennuspaikkojen luonnonympäristöön
- 4) vaikutukset pesimä- ja muuttolinnustoon, vaikutukset eläimistöön ja EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin
- 5) vaikutukset lähialueiden Natura- ja muihin luonnonsuojelualueisiin
- 6) melun ja varjon vilkkumisen vaikutukset
- 7) vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen
- 8) yhteisvaikutukset muiden tuulivoimalahankkeiden kanssa
- 9) sähkönsiirron vaikutukset
- 10) hankkeen vaikutukset arvioidaan koko sen elinkaaren ajalta eli noin 40 vuoden mittaiselta ajanjaksolta
- 11) vaikutustenarviointi tulee jakaa rakentamisen aikaisiin ja toiminnan aikaisiin vaikutuksiin
- 12) lisäksi huomioidaan tuulivoimapuiston käytöstä poiston vaikutukset
- 13) ympäristövaikutukset tulee arvioida puolueettoman asiantuntija työnä laadittaviin selvityksiin sekä olemassa olevaan konkreettiseen tietoon perustuen
- 14) hankkeen yhteydessä tulee käyttää erilaisia ja asianmukaisesti kohdennettuja selvityksiä ja arviointimenetelmiä, kuten maastoinventointeja, eri mallinnusmenettelyä
- 15) Yli-lin taajama-alueen ympärille suunniteltavien tuulivoimapuistojen kokonaisarviointia
- 16) jokaiselle kyläläiselle ja vapaa-aika asuvalle kohdistettu kuuleminen kyselyllä sähköpostitse tai paperisesti tai netin välityksellä sähköisesti
- 17) osa yleiskaavan siirtäminen lähelle Pudasjärven ja Oulun rajaa tai Kiimingin ja Pudasjärven rajaa

YLEISTÄ

Rakenteilla olevat tuulivoimalapuistoja tulisi myös arvioida kokonaisuutena eikä pelkätään yhtä tuulivoimapuistoa. Tuulivoimapuistot piirittävät muutaman kilometrin säteellä lähietäisyydeltä Yli-lin taajamaa ja sen lähikyliä. Tuulivoimapuistojen kokonaisvaikutuksen aiheuttama haitat muuttuneisiin elinolosuhteisiin ja maisemaan ovat merkittäviä. Tuulivoimapuistojen kokonaisvaikutuksen arviointia tulee tehdä asukkaiden viihtyisyyden, ympäristön pirstoutumisen, eläinten hyvinvoinnin sekä taloudellisten kuten kiinteistöjen arvojen alenemisen näkökulmasta. Lisäksi tuulivoimapuistojen kokonaisvaikutusta tulee arvioida laajemmin Yli-lin taajaman sekä kylien ja lähialueiden taajamien lin kunnan ja Kiimingin taajaman näkökulmasta.

Noin 2 000 Yli-lin taajamassa ja kylissä vakituista ja vapaa-ajan asukasta koskettava melu ja maisemallinen haitta on merkittäviä. Maisema muutoksella on kielteisiä vaikutuksia Oulun seudun ja eteenkin Yli-lin alueen matkailutoiminnan edistämisessä. YVA- menettelyssä tulee arvioida erityisesti matkailun ja kiinteistöjen arvon alenemisen näkökulmasta yksittäistä tuulivoimapuistoa sekä kaikkien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutusta.

Suomessa ei ole kokemuksia 350 metriin lakikorkeuteen nousevista voimalaloista, joiden meluhaitat ulottuvat selvästi kauemmaksi kuin nykyiset minimi raja-arvot antavat mahdollisuuden rakentaa. Ilmattaren Vuolijoella rakennetussa puistossa, joissa tuulivoimaloiden korkeus on 220 metriä on osoitettu yksityisillä mittauksilla 2,2 km päähän, että raja-arvot ylittyvät ajoittain jopa 20 db nykyisen 40 db sallivan raja-arvon. 350 m kohoavista tuulivoimaloista tulee saada puolueeton arvio (ei Ilmattaren tilaamana arvio) desibelihuipuista ja niiden meluhaittavaikutuksista Yli-lin taajamaan ja kyliin. Lisäksi alueelle suunnitellun noin 40-60 tuulivoimalan melu yhteysvaikutus tulee myös Yva-menettelyssä arvioida. Tuulivoimapuisto alue rajoittuu Natura-alueeseen. YVA-menettelyssä tulee arvioida eläimistölle ja kasvistolle johtuva haitta. Suomessa ei ole käsitystä ja kuvaa yli 350 metrin voimaloista haittavaikutuksista, koska niitä ei ole rakennettu. Siksi monenlaisista havainnekuvista tulee saada luotua käsitys niiden ympäristövaikutuksista ja laajuudesta.

KAAVA MUUTOKSEN ARVIOINTI

Yleisesti voidaan sanoa, että Yli-lin taajaman ja kylien ympärille on suunniteltu merkittävä määrä tuulivoimapuistoja joiden vaikutus asumisen viihtyisyyteen ja haittavaikutuksineen ja kiinteistöjen arvojen laskemisen myötä on merkittävä. Siksi osayleiskaava alue tulisi siirtää 15 km kauemmaksi Oulun ja Pudasjärven rajamaille, jonne olisi selvästi helpompaa tuulivoimapuistoja rakentaa tai Kiimingin ja Pudasjärven rajalle.

Tuulivoimala-alueen meluhaitat Yli-lin taajamaan, tulee huomioida tuulivoimaloiden mallinuksista ja havainne kuvista tulee käydä selville millä tavoin Yli-lin ja sen kylien taajamiin sekä Oulun kaupungin taajamiin kuten lihin ja Kiiminkiin yleisvaikutus ulottuu.

YHTEISVAIKUTUS

Voidaan arvioida Yli-lin kaikkiin kyliin erityisesti Yli-lin keskustan taajama-alueeseen tuulipuiston yhteisvaikutukset ja kulttuuri historialliseen jokimaisemaan vaikutukset ovat merkittävät. Kierikkikeskus ja Iijokivarsi on suosittu retkeily- ja virkistysympäristö, jossa on paljon ympäristö- ja matkailullisia vaikutuksia. Lisäksi jokivarressa on paljon vapaa-ajan asutusta. Taajaman välittömään läheisyyteen näkyvät ja kuuluvat voimalat laskevat kiinteistöjen ja tonttien arvoa pysyvästi. Asuinvihtyisyyden näkökulmasta tuulivoimalapuisto rajaa rakentamista alueelle. Tuulivoimalat tulevat näkyviin hyvin laajana massiivisena vyöhykkeenä Yli-lin taajamasta ja lähikylistä katsottuna. Tuulipuistojen luoma vyöhyke muuttaa merkittävästi 45 km matkalla jokimaiseman, soiden ja koko Iijoen maisemakuvaa. Yhteisvaikutukset muiden tuulivoimapuistojen kanssa ovat merkittäviä asuinvihtyisyyden ja kiinteistöjen arvon laskemisen osalta niin pysyvän asumisen kuin loma-asutuksenkin osalta. Tällä on vaikutusta myös koko Oulun seudun maisema- ja luontoarvoihin perustuvalla matkailulle. Katsomme, että haitalliset vaikutukset maisemaan ja asumiseen tulee poistaa. Alueelle suunnatut eri tuulivoimalahankkeiden yhteisvaikutukset maisemaan eivät ole millään tavoin hyväksyttäviä. Hankkeiden suunnittelussa tulee keskittyä ennen kaikkea haitallisten vaikutusten tehokkaaseen korjaamiseen.

POROTALOUS

Tuulivoimapuiston välittömässä läheisyydessä on merkittävä määrä poroja eri paliskunnilla. Osin elantonsa saa 150 henkilöä poroista Porotalouden vaikutukset tulisi arvioida yhteistyössä kaikkien hanketoimijoiden, hanketta valvovien viranomaisten ja paliskuntien kanssa.

Eri eläinlajeihin tuulivoimapuistoilla on yhteisvaikutuksen vuoksi osoittautuu pitkällä aikajänteellä merkittäväksi.

LUONTO

Luontovaikutusten osalta olisi perusteltua tarkastella tuulivoimahankkeet yhteisvaikutusta alueella esiintyvän lajiston elinympäristöjen määrän ja ominaispiirteiden muuttumiseen. Yhtenäisten metsä- ja suoalueiden pirstoutuminen ja elinympäristön laadun muutokset sekä infran rakentamisen ja tuulivoimala-alueiden käytön aiheuttama lisääntyvä häiriö vaikuttavat keskeisesti lajiston elinolosuhteisiin.

METSÄT

Tuulivoimapuistoalueelle kohdistuu yhteisvaikutuksia, talousmetsäalueiden ja niiden lomassa sijaitsevien arvokkaampien alueiden pirstoutumisen vuoksi yhteisvaikutukset muodostuvat todennäköisesti ainakin kohtalaisiksi tai merkittäväksi.

Kyseessä on iso ja siten merkittävästi luonnon ympäristöä muuttava hanke. Vaikutusten arviointi ekologisen verkoston osalta tulee olla riittävä. Tarkemmat selvitykset hankealueella ja sen lähiympäristössä puuttuvat. Mahdolliset yhteisvaikutukset ulottuvat laajemmin koko Oulun alueelle ja suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet ovat muodostamassa yhteisvaikutuksia. Hankkeita tulisi tarkastella yksityiskohtaisesti ja myös kokonaisvaltaisesti yhdessä ekologisista yhteyksistä ja hankkeen vaikutuksista tulee laatia yleiskaavaa tulee tarkentaa ja täydentää. Yleiskaavan tulee perustua riittäviin selvityksiin.

Vaikutusten seurannasta, että laaditaan yleispiirteinen suunnitelmaehdotus hankkeen vaikutusten seuraamiseksi ja mahdolliset haittavaikutukset tulee korvata alueella asuville ihmisille.

Vaadin, että yllämainitut asiat otetaan huomioon Kotaselän hanketta YVA-arvioinnissa sekä kaavoituksessa.

Mielipide 20

Ilmatar Energy Oy:n hankeyhtiö Ilmatar Kotaselkä Oy suunnittelee tuulivoimahanketta Kotaselän alueelle Oulun pohjoisosiin Yli-lin taajaman eteläpuolelle. Hanke on kokonaisuudessaan yhdessä kaavailtujen hankkeiden, Hankealueen läheisyyteen sijoittuvat Pahkakosken jo luvitettujen tuulivoimahankkeen (noin kahden kilometrin etäisyydelle) ja Iso Pihlajasuon tuulivoimahankkeen (noin kuuden kilometrin etäisyydelle) kanssa laajuudessaan näille pienille alueille aika merkittäviä ja tarkoittavat ihmisille sekä eläimille aika muutosia. Metsästys alueella kärsii ja heikentyy huomattavasti kun alueet pirstaloituu ja alueen ainoat ns. kovat maat pyhitetään tuulivoimalle.

Alueella on hyvä Hirvikanta joka on tärkeä paikallisille ihmisille niin lähiruoan tarjoajana sekä metsästyksessä saatavat hyöty liikunnan ja virkistystyksen osana. Alueella on myös aktiivisia pienriistametsästäjiä ja hyvät Metsäkanalintu kannat.

Suunnitteilla oleva hanke on rikkomassa alueet, metsästys kärsii. Samalla se heikentämään alueen hirvikantaa entisestään kun vasovat naaraat tulevat aluetta väistämään.

28.11.2023

Hanke alueet ovat myös Maakotkien pesintä ja reviiri alueita mikä on surmaksi alueen kannoille. Hanke alueiden lähelle sijaitsee aktiivisia pesiä ainakin (*nimi poistettu*) pohjoispuolella, joiden reviirille hankkeet ovat tulossa. On oletettavaa myös että hanke alueella on aktiivinen pesä, alueelta saatujen havaintojen mukaan.

Alue tulisi halkaisemaa myös porojen kulkua kesälaidun alueelleen ja myös sitten syyslaidun alueille pääsy katkeaa ja käy hankalaksi. Porot väistävät aluetta PH-alueen ulkopuolelle tai kulkeutuvat muihin paliskuntiin. Tämä olisi suuri ongelma alueen paliskunnalle.

Rakennettavat johtoaukot ja tiet tuovat häiriötä alueelle. Autoilu, mönkiä ja kelkka liikenne tulevat lisääntymään alueella joka lisää alueen levottomuutta ja vaikuttaa näin alueella va-soviin Hirviin ja Poroihin.

Viranomaisen tulisi arvioida myös tuulivoiman vaikutuksia alueella asuviin ihmisiin kenen vaikutus alueelle hanke on tulossa. Onko näin pienissä kylissä vara mäskätä kaikkia alueita tuulivoiman käyttöön.? Iijokivarsi tarjoaa sen varressa asuville ihmisille idyllisen kauniin ja rauhallisen asuin alueen. Miten negatiivisesti näin laajat tuulivoimapuistot tulee siihen vaikuttamaan. Toivottavaa on ettei sitä lähdetä edes kokeileen ja luulen ettei mikään arvionti sitä voi ennakkoon antaa vastausta.

Hanke on ehdottomasti evättävä ja näin ollen vaihtoehto VE0: Hanketta ei toteuteta: tuulivoima puistoa ei rakenneta, on ainoa oikea vaihtoehto tässä.